

**Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden käsityksiä avoimen yliopiston
gerontologian opiskelusta**

Tiina Nurminen
Gerontologian ja kansanterveyden
pro gradu –tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Terveystieteiden laitos
Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden käsityksiä avoimen yliopiston gerontologian opiskelusta

Tiina Nurminen

Jyväskylän yliopisto, liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, terveystieteiden laitos 2008
42 sivua, 5 liitettä.

Ikääntyvien työntekijöiden haasteena on pysyä mukana ja kehittää työelämää ja yhteiskuntaa nykyajan muuttuvissa olosuhteissa. Ikääntyvä työvoima vastaa työelämän ja yhteiskunnan muutoksen asettamiin haasteisiin elinikäisen oppimisen avulla. Avoin yliopisto tarjoaa opiskelumahdollisuutta niille gerontologiasta kiinnostuneille, jotka haluavat kehittää itseään työn ohessa. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kehittää aikuisten gerontologian opiskelua avoimessa yliopistossa ymmärtämällä ikääntyvän avoimen yliopiston aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta.

Tutkimusaineisto koostuu kymmenestä työssä käyvästä yli 49-vuotiaasta naisesta, jotka opiskelivat gerontologiaa Jyväskylän yliopiston avoimessa yliopistossa keväällä 2008. Aineisto hankittiin avoimella haastattelulla ja fenomenografinen analyysi eteni vaiheittain alkaen alkuperäisten sitaattien pelkistämisestä. Pelkistetyistä sitaateista muodostettiin alakategorioita, joista edelleen muodostettiin yläkategorioita ja niistä pääkategorioita. Analyysin tuloksena syntyi aikuisopiskelijan käsityksiä kuvaava kuvauskategoriajärjestelmä.

Aineistolähtöisen analyysin tuloksena syntyi avoimen yliopiston gerontologian opiskelijoiden käsityksistä kolme pääkategoriaa. 1. Gerontologinen osaaminen, jossa ilmeni kiinnostus opiskeluun, uuden tiedon etsimiseen gerontologiasta ja oman työn kehittämiseen, joko muuttaakseen nykyistä työtään tai säilyttääkseen työpaikkansa. 2. Aikuisopiskelun mielekkyys ja haasteet. Mielekkäänä pidettiin opiskelun tavoitteellisuutta, mielenkiintoisuutta, opiskeluilmapiiriä ja opiskelua elämäntapana. Opiskelun haasteena koettiin yksinäisyys, itsenäisyys, työläys, ajan riittämättömyys ja opiskeluvaikeuksien puutteellisuus kielissä ja tietotekniikassa. 3. Sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus. Opiskelijat kokivat avoimen yliopiston olevan toimiva aikuisopiskeluorganisaatio, jossa on monipuoliset, vertaistukea hyödyntävät ja etäopiskelun mahdollistavat opiskelumenetelmät.

Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden mukaan gerontologian opiskelu avoimessa yliopistossa oli haasteellista johtuen etenkin puutteellisista tietotekniikan sekä suomen ja englannin kielen taidoista. Haasteellisuutta lisäsi ajan riittämättömyys ja etäopiskelun aiheuttama yksinäisyys. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella avoin yliopisto voisi kehittää opiskelua tukevien aineiden kuten englanninkielen opetuksen tiedottamista uusille opiskelijoille. Etäopiskelun opiskelijoille aiheuttamaan yksinäisyyden tunteeseen tulee jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota lisäämällä esimerkiksi opettajien yhteydenpitoa opiskelijoihin ja luomalla verkkopohjaisia foorumeita opiskelijoille yhteyden pitämiseksi toisiinsa.

Avainsanat: elinikäinen oppiminen, aikuisopiskelu, gerontologia, avoin yliopisto, fenomenografia

ABSTRACT

Conceptions of Adult Education in Gerontology in Open University

Tiina Nurminen

University of Jyväskylä, Faculty of Sport and Health Sciences, Department of Health Sciences, 2008

42 pages, 5 appendices

The challenge of ageing employees is to keep up and develop the working life and the society in today's changing circumstances. Ageing work force uses life-long education as an answer to the demands of work and changing society. Open University offers possibility to study for those who are interested in gerontology, but want to develop themselves while working. The purpose of this study is to develop adult education in open university by understanding conceptions of adult education in gerontology.

The subjects are ten females who were older than 49-years and studied gerontology in Jyväskylä Open University during spring 2008 while working. The data was collected by interviewing. The phenomenographic analyze processed phase by phase starting with simplifying original quotes. The simplified quotes were sub-categorized and then categorized. The categories were further categorized into main categories. As a result of the analyses the categorization of description was formed to describe the conceptions of the adult student.

The categorization of description includes 3 main categories: 1. Know-how in gerontology including interest in studying, searching of new data in gerontology and development of one's own work either to change or maintain the current work. 2. Meaningfulness and challenges of adult education. Goal orientation, interest, study atmosphere and studying as a way of living were seen as meaningful factors. The challenges of studying were loneliness, independence, work load, lack of time and insufficient knowledge of language and computer skills supporting studying. 3. Suitable possibility for adult education. Adult students experienced open university as a functioning organization which offers wide-ranging teaching methods including peer support and studying in distance.

According to ageing students studying gerontology in open university was challenging due to insufficient skills in computers and Finnish and English languages. The level of challenges was increased by lack of time and loneliness caused by learning in distance. On the bases of this study open university could develop the level of available information of subjects supporting studying such as English. In the future it should be paid more attention in the loneliness caused by learning in distance and to increase the communication between teachers and students e.g. by creating web based forums for communication.

Key words: life-long learning, adult education, gerontology, open university, phenomenography

JOHDANTO.....	1
2 ELINIKÄINEN OPPIMINEN	2
2.1 Elinikäisen oppimisen historiaa ja määrittelyä	2
2.2 Aikuisopiskelu	4
3 AIKUISOPISKELUN MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET	6
3.1 Opiskelu oman kiinnostuksen ja ilon vuoksi	6
3.2 Opiskelu työssä kehittymisen vuoksi.....	7
3.3 Muut tekijät.....	10
3.4 Aikuisopiskeluun osallistumisen estävät tekijät	11
4. GERONTOLOGIAN OPISKELU AVOIMESSA YLIOPISTOSSA	12
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄ	14
5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tehtävä.....	14
5.2 Tutkimusmenetelmä.....	15
5.2.1 Esiymmärrys	15
5.2.2 Laadullinen tutkimus	15
5.3. Tutkimuksen aineisto ja tiedonkeruu.....	16
5.4 Aineiston analyysi	18
6 IKÄÄNTYVIEN AIKUISOPISKELIJOIDEN KÄSITYKSET AVOIMEN YLIOPISTON GERONTOLOGIAN OPISKELUSTA	19
6.1 Gerontologinen osaaminen	21
6.1.1 Mielenkiinto gerontologiaan.....	21
6.1.2 Opiskelu työnkehittämisen välineenä	22
6.2 Aikuisopiskelun mielekkyys ja haasteet	24
6.2.1 Aikuisopiskelun motiivit.....	24
6.2.2 Aikuisopiskelun haasteet	26
6.3 Sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus	28
6.3.1 Sopiva organisaatio opiskeluun	28
6.3.2 Aikuisille sopivat opiskelumenetelmät	30
7 POHDINTA	31
7.1 Tulosten pohdinta.....	31
7.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	34
7.3 Tutkimuksen eettisyys.....	36
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
LÄHTEET:	39

JOHDANTO

Gerontologia on tieteenala, joka tutkii ihmisen vanhenemista ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä sitä, miten vanheneminen muuttaa yksilöä ja yhteiskuntaa. Ihmisen pidentyneen elinajan myötä on mahdollista kouluttautua useampaan kuin yhteen ammattiin tai hankkia jo olemassa olevaan ammattiin lisää tietoa.

Koko elämänkaaren pituista oppimisprosessia kutsutaan elinikäiseksi oppimiseksi ja sillä tarkoitetaan nuoruudessa hankitun koulutuksen lisäksi työelämän ohessa jatkuvaa kouluttautumista, mutta myös arjessa ja työssä oppimista. Työvoimapula ja muuttuva yhteiskunta vaativat meiltä elinikäistä oppimista, jotta pystymme joustamaan ja mukautumaan uusiin tilanteisiin ja haasteisiin niin ikääntyvänä työntekijänä kuin eläkeläisenäkin.

Elinikäisestä oppimisesta löytyy tutkimustietoa mm. osallistumismääristä, mahdollisuuksista, motiiveista, muodoista ja merkityksestä, niin yksilö-, organisaatio- kuin yhteiskuntatasoillakin. Laadullista tutkimusta tarvitaan selvittämään opiskelun merkityksiä ja kokemuksia ikääntyvälle aikuisopiskelijalle.

Väestön ikääntymisen lisääntyessä gerontologian opiskelu on lisääntynyt monissa oppilaitoksissa. Itse olen suorittanut osan opinnoistani avoimessa yliopistossa ja sieltä on herännyt kiinnostus tähän tutkimusaiheeseen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kehittää aikuisten gerontologian opiskelua avoimessa yliopistossa ymmärtämällä ikääntyvän avoimen yliopiston aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta.

2 ELINIKÄINEN OPPIMINEN

2.1 Elinikäisen oppimisen historiaa ja määrittelyä

Gerontologisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ihminen vanhenee ja minkälaisia vaikutuksia sillä on yksilöiden ja yhteisöjen toimintaan, minkälaisia muutoksia vanheneminen aiheuttaa ja voidaanko näihin muutoksiin vaikuttaa. (Heikkinen, 2003.) Kasvatusgerontologia on erityisesti kiinnostunut oppimisesta ihmisen ikääntyessä ja koko ihmisen eliniän kattavasta elinikäisestä oppimisesta.

Elinikäinen oppiminen voidaan nähdä yksilön ja koulutusjärjestelmän näkökulmista. Yksilön näkökulmasta se kuvaa koko elämänkaaren pituista oppimisprosessia. Koulutusjärjestelmän näkökulmasta katsottaessa mukaan tulevat myös muut koulutuksen tarjoajat kuin koululaitos, esimerkiksi työpaikat. (Jarvis, 2004, 65.) Elinikäinen oppiminen on pitkästä historiastaan huolimatta vasta viime vuosikymmeninä noussut laajemmin keskustelun aiheeksi. Englantilainen More kuvasi 1500-luvulla utopisen oppimisyhteiskunnan, jossa jokaisella oli mahdollisuus oppimiseen ja viisauden saavuttamiseen sen avulla. Sata vuotta myöhemmin 1600-luvulta on peräisin suomalainen sananlasku ”Oppia ikä kaikki”. Samalta ajalta ovat peräisin Comeniuksen ajatukset koko elämän kestävästä ja kaikki elämän osa-alueet käsittelevästä oppimisesta. Hänen mukaansa ihmiselle ei anneta muita päämääriä kuin opiskelun päämäärä. (Antikainen 2001, Leinonen 2003.)

Viimeisen 50 vuoden aikana useat kansainväliset organisaatiot ovat ottaneet huomioon elinikäisen oppimisen ja sen tärkeyden. Unesco on 1960-luvulta alkaen korostanut elinikäisen oppimisen yhteyttä tasa-arvoon ja demokratian kehittämiseen. Se on laajasti ottanut huomioon kehitysmaat ja vaatinut mm. lukutaidon opetuksen kehittämistä. Painopiste on ollut 1980-luvulta lähtien enemmän talous- ja työelämän tarpeiden huomioon ottamisessa. Yleismaailmallinen elinikäisen oppimisen keskustelun huippukausi oli 1990-luvun loppupuolella. Euroopan Unioni julisti vuoden 1996 elinikäisen oppimisen vuodeksi ja vuonna 1997 Unesco järjesti aikuiskasvatuksen maailmankonferenssin. (Tuomisto, 2003.)

Elinikäinen oppiminen koostuu erilaisista oppimiskokemuksista muodostaen jatkuvan kehitysprosessin, joka lisää henkilökohtaista tietoa saaden aikaan osaamiskokonaisuuksia. Tiedon lisääntymiseen vaikuttavat erilaiset peruskoulutuksemme vaiheet päiväkodista korkeakouluun, mutta myös muut tahot. Näitä muita tahoja ovat mm. koti, harrastuspaikat ja työyhteisöt. Muodollinen koulutus lähestyykin koko ajan vapaata oppimista. Toisaalta vapaalle oppimiselle asetetaan yhä enemmän tavoitteita ja niiden saavuttamista mitataan samoin kuin formaalisessa koulutuksessa. Oppimiskokemuksista muodostuu polku tai ketju, jotka seuraavat toinen toistaan tietyn tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoite voidaan todistaa saavutetuksi, kun tietty osaamisen taso tai osaamisen kokonaisuus on todennettu. (Ojala 2002, 108.)

Elämänlaajuinen oppiminen rinnastetaan nykyään elinikäiseen oppimiseen. Nämä kaksi termiä kuitenkin eroavat merkitykseltään toisistaan. Tuomiston (2003) mukaan elinikäisessä oppimisessä korostuu muodollinen oppiminen ja ammattiuranäkökulmat ja elämänlaajuisessa oppimisessä tarkastellaan elämää kaikessa laajuudessaan. Nämä kaksi näkökantaa kietoutuvat kuitenkin toisiinsa niin tiivistä, että ne saattavat olla vaikeita erottaa toisistaan. Tikkanen (2003) toteaa, että elinikäinen oppiminen on sisällöltään määritelty niin laajasti, että sen rinnalla on alettu puhua elämänlaajuisesta oppimisesta.

Elinikäistä oppimista pidetään ratkaisuna moniin kysymyksiin ja ongelmiin. Sitä tarjotaan ratkaisuksi esimerkiksi syrjäytymisen ja työttömyyden estämiseen sekä yksinäisyyteen. Myös terveyteen ja onnelliseen vanhenemiseen katsotaan elinikäisellä oppimisella olevan merkitystä. (Opetusministeriö, 2000.) Oppimista pidetään psyykkistä hyvinvointia edistävänä tekijänä koko ihmisen elinkaaren aikana, mutta tärkeänä ennen kaikkea ikääntyville ihmisille (Cusack ja Thompson 2003). Elinikäinen oppiminen on laaja käsite. Rinteen ja Salmen (1998, 140) mukaan onkin vaikea erottaa, mikä on oppimista ja mikä vain sopeutumista uusiin ympäröiviin olosuhteisiin.

Tyypillinen eläkeläinen opiskelija on kaupungissa asuva, hyvätuloinen nainen, jolle opiskelusta on tullut elämäntapa. Hänen opiskelunsa liittyvät usein harrastuksiin, kun miehillä se liittyy useammin työn asettamiin vaatimuksiin. (Honkonen ja Kallioniemi

1998, Svensson ym. 1998, 43.) Työvoimapolitiikan kannalta ihanteellinen elinikäinen oppija on joustava itsensä kehittäjä, joka koulutautuu työn vaatimusten muuttuessa tai ammatinvaihdon yhteydessä ilman mitään erityistä ongelmaa. Hän ottaa kehittymisen haasteena ja itsestäänselvyytenä. Elinikäisen oppimisen ”suurkuluttajat” opiskelevat omasta ilosta, mutta myös täyttääkseen työelämän vaatimuksia. Suurkuluttajuus jatkuu ihmisen ikääntyessä.

Ikääntyvän ihmisen näkökulmasta elinikäinen oppimisen vaikutukset ovat laajemmat kuin pelkästään työelämää kattava koulutus. Koulutus lisää toimintakykyä ja aktiivisuutta, jotka heijastuvat ihmisen koko elämänkaareen. Korkeammin koulutetut jäävät eläkkeelle 2-4 vuotta myöhemmin kuin matalammin koulutetut henkilöt. Paremmin koulutetut ovat terveempiä ja heillä on paremmat elämäntavat kuin matalammin koulutetuilla. Korkeammin koulutetut kärsivät myös harvemmin työuupumuksesta. (Jokinen ja Luoma-Keturi, 2006.)

2.2 Aikuisopiskelu

Lisääntynyt ihmisten vapaa-aika on mahdollistanut aikuiskoulutukseen osallistuvien määrän kasvun (Gelpi, 2003). Osallistuminen aikuiskoulutukseen tapahtuu usein vapaa-ajalla. Aikuiskoulutuksen sisältö ei silti välttämättä ole vain olemassa olevien tietojen ja taitojen laajentamista, luovuuteen, liikuntaan tai kotiin liittyvien taitojen lisäämistä. Aikuisopiskelu ei sulje ulkopuolelleen mitään oppimisen muotoa, vaikka siihen usein osallistutaankin oppimisen ilosta eikä ammatillisista lähtökohdista. (Jarvis, 2004, 44.) Oppiminen voidaan jakaa kolmeen luokkaan riippuen siitä, missä oppiminen tapahtuu. Nuoruusiän oppilaitoksissa tapahtuva oppiminen on formaalia oppimista. Ei-formaali oppiminen on järjestettyä aikuiskoulutusta ja epävirallinen (informaali) oppiminen tapahtuu työssä tai arkielämässä. Tutkintotavoitteinen opiskelu on vain pieni osa elinikäistä oppimista (Tuomisto, 2003). Elinikäisessä kasvatuksessa on siirrytty koulutusjärjestelmän kehittämisestä erilaisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Ihminen säilyy oppilaitosten potentiaalisena asiakkaana myös ikääntyessään. Aikuisopiskelijat ja työyhteisöt ovat uusia ja vaativia asiakasryhmiä, jotka odottavat uudenlaisia palveluja ja toimintatapoja opintojen järjestäjiltä. (Ojala 2002, 276, Tuomisto, 2003.) Ikääntyvää henkilöä koskettaa

formaalia koulutusta useammin järjestetty aikuiskoulutus (ei-formaali) ja epävirallinen (informaali) oppiminen.

Työnkuvan jatkuva muuttuminen on luonut uuden oppimisen tarpeen, johon pyritään vastaamaan koulutuksella. Työpaikoilla annettava koulutus on osa aikuiskoulutuksen tarjontaa. Ruoholinna (2006) on tutkinut ikääntyviä terveydenhuoltoalan työntekijöitä, joiden mukaan työpaikan sisäisiin koulutuksiin pääsee helposti, mutta ulkopuolisiin koulutuksiin pääsy on pienistä määrärahoista johtuen vaikeaa. Terveystieteillä työskentelevät kokevat, että henkilökunta ei ole tasa-arvoista koulutukseen pääsyn suhteen. Tähän vaikuttavat niin alue, jolla työskentelee, työsuhteen laatu kuin työnkuvakin. Sijaisten koulutusmahdollisuuksien uskotaan olevan kaikkein huonoimmat.

Tutkintotavoitteista opiskelua merkittävämmässä roolissa aikuisväestön keskuudessa on arkipäivän oppiminen niin työssä kuin vapaa-ajalla. Osallistuminen arkipäivän oppimiseen työelämässä on paljon laajempaa kuin järjestettyihin koulutuksiin osallistuminen. Arkipäivän oppimiseen kanadalaiset arvioivat käyttäneensä 15 tuntia viikossa vuonna 1998. Arkipäivän oppimiseen osallistumisen ja koulutustausta sekä aikuiskoulutukseen osallistumisen välillä ei ole yhteyttä. (Livingstone ,2006.)

Mikä tekee arkipäivän tapahtumasta oppimiskokemuksen? Aittolan (1998) mukaan tapahtunut pitää pystyä huomioimaan tai refleктоimaan, jotta siitä opitaan. Tämä jää usein riittämättömäksi. Varsinkin, jos kyseessä on liian tuttu tai outo tapahtuma. Arkipäivän oppimiselle on ominaista sen tapahtuminen tietyssä kontekstissa tai tilanteen yhteydessä, sillä suurin osa oppimisesta syntyy ratkaistessa päivittäisten tilanteiden esiintuomia kysymyksiä. Tuomiston (1998) mukaan työssä oppiminen on yksi tärkeä arkielämän oppimisen lähde, koska oppiminen sosiaalisissa tilanteissa on tärkeä ihmisen kehitykselle. Työssä oppiminen voi olla organisaation järjestämää tai työtilanteessa oppimista. Arkielämässä oppimista arvostavat yleensä eniten vähän koulutetut ja alhaiseen sosiaaliluokkaan kuuluvat. Heidän saaminen elinikäisen oppimisen pariin onnistuneekin parhaiten informaalisien oppimisen kautta. Arvostamalla enemmän informaalista oppimista pystyttäisiin vähentämään yhteiskunnassa vallitsevaa eriarvoisuutta. (Tuomisto 1998.)

3 AIKUISOPISKELUN MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET

3.1 Opiskelu oman kiinnostuksen ja ilon vuoksi

Elinikäisen oppimisen polulle lähtemiseen ja siihen uskomiseen vaikuttavat vahvasti kodin perintö, sen tarjoama koulutusmyönteisyys, kannustus ja tuki (Jauhiainen ja Alho-Malmelin 2003). Kiinnostus opiskeluun ei ole välttämättä aina ollut itsestänselvyys kaikille myöhemmällä iällä opiskelevalle. Monelle opiskelu on saattanut vielä lukiossakin olla pakko, joka ei ole kiinnostanut. Kiinnostus on sitten herännyt joko oman alan löydyttyä lukion jälkeen tai vasta myöhemmin ensimmäisen ammatillisen koulutuksen jälkeen, kun työelämässäkin on ehditty olemaan vuosia. Myöhempi opiskelu on ns. toinen mahdollisuus elämässä. Monet opiskelevatkin työn ohella avoimessa yliopistossa tai varsinaisena opiskelijana jossakin oppilaitoksessa tai yliopistossa. Tämän toisen mahdollisuuden saaneiden rinnalla on opiskelijoita, jotka myös ovat vasta myöhempien oppimiskokemusten jälkeen saaneet positiivisen kuvan opiskelusta ja myöhemmät oppimiskokemukset ovat saattaneet luoda positiivisen kuvan opiskelusta ja synnyttäneet siitä harrastuksen. (Honkonen ja Kallioniemi, 1998, Rinne ym. 2003, 125-126, 150-152.)

Oppimisen ilo on monelle tärkein motivaation lähde elinikäiselle oppimiselle. Uraihmiselle opiskelu antaa voimavaroja niin työelämästä kuin yksityiselämästäkin selviämiseen. Vastakohta uraihmiselle on elämäntapaopiskelija, joka myös opiskelee omasta ilosta, mutta jolle arvosanan tai opintokokonaisuuden suorittaminen ei ole tavoite. He opiskelevat vastapainona muulle elämälle ja pitävät sitä jonkinlaisena harrastuksena. (Rinne ym. 2003, 125-126, 150-156)

Opiskeltaessa omasta kiinnostuksesta ja omasta ilosta johtuen, toimitaan sisäsyntyisten syiden ohjaamana. Toimintaa eivät ohjaa ulkopuoliset ehdot, vaan ihminen toimii omista lähtökohdistaan. Kiinnostuksesta puhuttaessa opiskelija luo itselleen itseohjautuvan opiskelijan identiteetin; ei toimita siis ulkoisten tekijöiden ohjaamana. Vaikka opiskelun sanotaan olevan lähtöisin omasta kiinnostuksesta, opiskelijat pohtivat myös, kuinka paljon opiskelu on todella heistä itsestään lähtevää ja kuinka paljon siihen on vaikuttanut ulkopuoliset ehdot toimintaa säädellen. Tästä on hyvä esimerkki aikaisemmat valinnat elämässä. Opiskelu on luonteva jatke aikaisemmalle opiskelulle tai työelämän kokemuksille. Tässä yhdistyvät oma

kiinnostus, mutta helposti myös työelämän vaatimukset. Vaikka oma kiinnostus aiheesta luo kuvan itseohjautuvasta opiskelijasta, on muilla ihmisillä kuten ystävillä, puolisoilla ja opettajalla, vaikutusta opiskeluiden aloittamiseen tai suuntautuneisuuteen. (Honkonen ja Kallioniemi 1998.)

Ikääntyvän ihmisen syyt elinikäiselle oppimiselle eroavat nuoremmista ikäpolvista jonkin verran. Pikkaraisen (2002) mukaan ikääntyvien yliopiston opiskelijoiden kohdalla voidaan puhua jopa elinikäisestä oppivelvollisuudesta, jota halutaan toteuttaa. Toisaalta halutaan saada oman kohorttinsa jäsenenä ainutlaatuinen mahdollisuus opiskeluun. Opiskelun kautta he toteuttavat yhteiskunnallista valikoitumistehtävää ja erottautuvat omasta ikäpolvestaan osallistumalla ikääntyvien akateemiseen harrastukseen. Ikääntyneet opiskelijat eivät pidä toimintaa elitistisenä, vaikka ikätoverit näin saattavatkin ajatella. Opiskelun kautta he kokevat olevansa ikäistensä etujoukkoa ja erottuvat näin suuresta massasta, jota saatetaan pitää jopa yhteiskunnallisena rasitteena. He eivät tyydy olemaan vain vanhoja aktiivisia toimijoita, johon ikääntyvien yliopisto antaa mahdollisuuden.

Amerikkalaiset ikääntyneet opiskelevat samankaltaisista syistä kuin suomalaisetkin. Opiskelemaan hakeutuvat jo ennestään hyvin koulutetut, jotka ovat kiinnostuneita lisäämään tiedon määrää ja opiskelevat oppimisen ilosta. He hakevat myös sosiaalisia virikkeitä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta (Kim ja Merriam 2004). Suomalaisille ikääntyvien yliopiston opiskelijoille sosiaalisuus oli merkittävää, vaikka uuden oppiminen arvioitiin tärkeämmäksi tekijäksi osallistumiselle (Yenerall 2003). Pohjoismaisessa tutkimuksessa tuttavien tapaaminen nousi ikääntyneiden ihmisten suurimmaksi syyksi opiskelulle. Tätä seurasivat halu tukea muisti- ja ajattelutoimintoja sekä viettää stimuloivaa vapaa-aikaa. (Svensson ym. 1998, 55.)

3.2 Opiskelu työssä kehittymisen vuoksi

Edellä on kuvattu omasta itsestä lähtöisin olevia tekijöitä elinikäiselle oppimiselle. Työn ollessa kiinnostuksen kohde on vaikea erottaa, opiskellaanko omasta kiinnostuksesta vai työssä kehittymisen vuoksi. Usein oma kiinnostus on yhteydessä työelämään ja nämä kaksi syytä opiskelulle kietoutuvat niin tiivisti yhteen, että on vaikea todeta, kumpi on perimmäinen syy opiskelulle (Honkonen ja Kallioniemi

1998). Paloniemi (2003) on todennut tutkimuksessaan, että työelämässä ihmisen oma motivaatio itsensä kehittämiseksi on tärkeämpi tekijä kuin esimerkiksi ikä.

Otalan mukaan (2002, 34-35) työelämää kuvaa yleisesti epävarmuus ja epäjatkuvuus eikä enää ole elinikäistä ammattia. Ainoa todellinen turva työmarkkinoilla on oma osaaminen ja kyky oppia jatkuvasti uutta. Ensimmäisen tutkinnon opinnot vanhenevat nyt viidessä vuodessa. Ihmiset tarvitsevatkin uuden koulutuksen aina vaihtaessaan tehtäviä. Yhä useammin heidän on itse hankittava tarvittavat tietojen päivitykset. Kolme neljäsosaa työvoimasta onkin ilmoittanut joskus joutuneensa tilanteeseen, jossa työelämän muuttumisen vuoksi on kokenut tietonsa ja taitonsa puutteelliseksi ja 54 % työvoimasta katsoikin tarvitsevänsä ammattitaitoa tai uraa edistävää koulutusta. Eniten koulutusta kaipaavat jo ennestään hyvin koulutetut. (Blomqvist ym. 2002, 67-68). Opiskelu koetaan työelämään liittyväksi ollen joko reaktiivista tai ennakoivaa opiskelua. (Honkonen ja Kallioniemi 1998.)

Akateeminen tutkintokaan ei enää takaa pysyvää työsuhdetta vaan työhistoria kootaan kokoon erilaisista työttömyyden, lyhyiden työsuhteiden ja opiskelun vuorottelusta. Koulutukseen suhtaudutaan usein hieman epäillen, mutta toisaalta sitä pidetään edelleen varsin varmana vakuutuksena työttömyyttä vastaan. Työelämä pakottaa opiskelemaan ja oikeuttaa opiskelemaan silloin, kun muut elämänalueet saattavat siitä kärsiä. (Honkonen ja Kallioniemi 1998.) Blomqvistin ym. (2002, 11) ikäänntyneillä 65–75-vuotiailla tekemän tutkimuksen mukaan opiskelu on kannattanut pitkällä aikavälillä, sillä se on auttanut pitämään työpaikan, etenemään haastavampiin ja/tai uusiin työtehtäviin ja nostamaan palkkatasoaan.

Yrityksissä henkilökunnan osaamispääomasta on tullut resurssi tai prosessi, jota johdetaan kuin muitakin yrityksen keskeisiä asioita. Tässä korostuu yhä enemmän kyky käyttää organisaatiossa olevaa osaamista. Osaamista tulee pystyä jakamaan organisaation sisällä. Tämä edellyttää sitä, että ilmapiiri on oppimismyönteinen. Yksittäisten henkilöiden oppimisesta siirrytään tiedon jakamiseen ja yhdessä oppimiseen. Tämä taas puolestaan edellyttää sitä, että oppimista johdetaan kohti tavoitteita ja visioita. Nopea oppiminen edellyttää johdolta näkemystä ja kykyä ohjata oppimista. (Ojala 2002, 23-28.)

Yrityksissä on siis huomattu, että työelämässä oppimista on kehitettävä, mutta siihen ei kuitenkaan kannusteta asettamalla taloudellisia tavoitteita. Työelämässä karttuneet tiedot ja taidot eivät merkittävästi lisää ansiotasoa. Elinikäisen oppimisen arvostusta ei voida mitata palkkakehityksellä. Arvostus näkyy kuitenkin uusien ja/tai vaativimpien työtehtävien saamisena. Koulutuksen on koettukin kannattavan, sillä 80 % palkansaajista on sitä mieltä, että heillä on mahdollista käyttää työssään aiemmin opittuja tietoja ja taitoja. (Asplund 1999, Blomqvist ym. 2002, 96.)

Työpaikoilla on huomattu työelämässä oppimisen tärkeys, ja yli puolet työssäkäyvistä on sitä mieltä, että työssä tarvittavat tiedot perustuvat erittäin tai melko paljon omatoimiseen opiskeluun työn ohessa (Blomqvist ym. 2002, 66). Opiskelusta kiinnostuttiin usein aiheen ollessa työhön liittyvä ja osallistumista tukivat työnantajan maksamat kustannukset. Tämä ei kuitenkaan välttämättä johtanut osallistumiseen. (Henryn ja Basilen, 1994.)

Rinteen ym. (2003, 122-123, 138-147) mukaan eri tavalla suuntautuneet ihmiset aloittavat opiskelun eri syistä. Urasuuntautuneilla ja muutoshaluisilla ihmisillä työ motivoi opiskeluun, mutta silti he toivovat saavuttavansa opiskelun avulla erilaisia asioita. Urasuuntautuneet ihmiset opiskelevat, koska he haluavat pyrkiä menestymään työelämässä. Opiskelemalla lisää he tähtäävät parempaan palkkaan, vakituiseen virkaan, joustavuuden lisäämiseen tai ammattitaidon kartuttamiseen. Heille on tyypillistä suunnitelmallinen opiskelu ja sen jatkuva täydentäminen. Opiskelemaan lähdetään pitkien työrupeamien lomassa, kun työnteko on tullut rutiininomaiseksi tai on alkanut käydä tylsäksi. Edellä mainittujen tekijöiden lisäksi opiskelulla haetaan uutta mielenkiintoa ja sisältöä vanhoihin tehtäviin, tuoretta näkökulmaa tai piristystä työhön. Muutoshakuiset ihmiset eivät välttämättä hae opiskelulla menestystä työelämässä vaan heille tärkeämpää on muutos. He ovat joko tyytymättömiä nykyiseen työhönsä tai hakevat vielä omaa alaansa.

Edellä on kuvattu, kuinka työelämän vaatimukset ajavat ihmisiä oppimaan. Työhön liittyvään aikuiskoulutuksen osallistumisaktiivisuuden lisääntymiseen vaikuttaa työntekijän ikääntyminen. Vielä alle 34-vuotiaiden joukossa muuhun kuin työhön tai ammattiin liittyvään aikuiskoulutukseen osallistuminen on yleisenpää, kun taas vähän

vanhemmat 35-54-vuotiaat osallistuvat eniten joko ammattiin liittyvään tai henkilöstökoulutukseen. (Blomqvist 2002, 37-56.)

Opiskeluiden aloittaminen voi tapahtua työnantajan aloitteesta, mutta aikaisemmin mainittu oma halu on kuitenkin vielä tärkeämpi tekijä, kun vertaillaan saavutettuja tuloksia. Mikäli opiskelu on aloitettu omasta aloitteesta, on 97 % ihmisistä arvioinut saaneensa uutta käyttökelpoista tietoa ja 88 % arvioi selviytyvänsä työtehtävistä nyt paremmin. Vastaavat luvut työnantajan aloitteesta aloitetuista opiskeluista ovat 94 % ja 85 %. Erot eivät ole suuria, mutta suurenevat vertailtaessa, kuinka innostuneita ihmiset ovat olleet lisätiedon hankinnasta. Tällöin luvut ovat 80 % ja 62 % oma-aloitteellisuuden hyväksi. (Blomqvist ym. 2002, 94.)

3.3 Muut tekijät

Tulevat opinnot voivat olla syy opiskelulle silloin, kun tiettyjen kurssien suorittaminen on osallistumiskriteeri tai ainakin on eduksi taisteltaessa vähäisistä koulutuspaikoista. Vaikka Honkosen ja Kallioniemen (1998) tutkimuksessa kaikki eivät maininneet suoraan tulevia opintoja perusteena opiskelulle, on kaikkien tutkimukseen osallistuneiden kertomusten lopussa tällainen ajatuskulku. Ihminen näyttäytyy järkevänä ja johdonmukaisena sekä määrätietoisena elämänsä ohjaajana. Rinteen ym. (2003, 130) mukaan avoimen yliopiston kursseja ottavat tutkintotavoitteiset opiskelijat, jotka ovat usein nuoria vasta ylioppilaaksi kirjoittaneita. Heillä on tavoitteena valmentautua seuraavan vuoden pääsykokeisiin ja hankkia jo etukäteen muutamia opintoviikkoja.

Honkonen ja Kallioniemi (1998) ovat todenneet, että aikuisopiskelijoiden opiskelupäätös saattaa perustua elämänkaaren aikaisemmissa vaiheissa tehtyihin päätöksiin. Eläkkeelle jäännin jälkeisen opiskelun halukkuutta on tutkittu hongkongilaisten 45-59-vuotiaiden keskuudessa. Siihen vaikuttaa myönteisesti korkeampi koulutusaste, työpaikka ja korkeampi tulotaso kuin niillä, jotka suhtautuvat opiskeluun kielteisesti. Kiinnostus opiskeluun oli suurempaa naisilla ja nuoremmilla eläkeikää lähestyvillä henkilöillä. (Chou, 2003.)

Opiskelu voi olla harrastus, mutta ihminen voi opiskella myös saadakseen lisää tietoa vapaa-aikaan tai harrastuksiinsa liittyvistä asioista. Blomqvistin ym. (2002, 97) tutkimuksen mukaan joka kolmas suomalainen katsoi tarvitsevansa tämän tyyppistä opiskelua.

3.4 Aikuisopiskeluun osallistumisen estävät tekijät

Mooren (2004) mukaan työn kiireellisyys johti siihen, että työntekijät eivät osallistuneet työpaikalla järjestettyyn koulutukseen. Tämä oli syy varsinkin sellaisille työntekijöille, jotka olivat edellisenä vuonna osallistuneet koulutukseen. Ne, jotka olivat joskus aikaisemmin tai eivät olleet koskaan osallistuneet koulutukseen, mainitsivat syyksi sen, ettei työpaikalla järjestetä koulutusta. Vapaa-ajan koulutusmahdollisuuksiin osallistumattomuus johtuu yleensä hankalista tai epäsäännöllisistä työajoista. Työttömät puolestaan pitivät suurimpana esteenä taloudellisia tekijöitä.

Vastaavanlaisia tuloksia saivat myös Blomqvist ym. (2002, 98, 109) tutkimuksessaan. Heidän mukaansa omalla vapaa-ajalla ja kustannuksella tapahtuvaan koulutukseen osallistumisen suurimpina esteinä tai sitä hankaloittavina tekijöinä ovat väsymys, taloudelliset syyt, hankalat tai epäsäännölliset työajat ja kiinnostuksen puute. Myös he totesivat, että työpaikalla järjestettävään koulutukseen osallistumisen suurin este ovat työkiireet. Saman tutkimuksen mukaan ikääntyneet (65-79-vuotiaat) puolestaan kokivat suurimmaksi esteeksi opiskelulle terveyteen ja ikään liittyvät tekijät. Näiden jälkeen seuraavaksi merkittävin este heille oli kiinnostuksen puute.

Tutkimuksen mukaan halukkuus aikuiskoulutukseen vähenee iän myötä. Tilastokeskuksen (2006) mukaan 45-54-vuotiaista suomalaisista osallistui vuonna 2006 aikuiskoulutukseen noin joka toinen (56 %), mutta 55-64-vuotiaiden ryhmässä osallistumisaktiivisuus oli enää 28 %. Samansuuntaisia tuloksia saivat Rinne ja Jauhiainen (2006) tutkiessaan turkulaisia ikääntyviä. Ikäluokassa 49-60-vuotiaat osallistumisprosentti oli 59 %, kun se laski ikäluokassa 65-78-vuotiaat 28 %:iin ja edelleen 79-86-vuotiaiden keskuudessa 22 %:iin. Osallistuminen aikuiskoulutukseen vähenee selvästi eläkkeelle jäämisen yhteydessä, vaikka aikaa opiskelulle tällöin olisikin enemmän. Eläkkeelle siirtymisen jälkeen ei ole samanlaisia mahdollisuuksia

työn tekoon kuin aiemmin (Laukkanen 2001), vaan se on kiinni omasta aktiivisuudesta (Asplund 1999). Aikuiskoulutusta pidetään pyrkimyksenä säilyttää mahdollisuudet avoimina (Honkonen ja Kallioniemi 1998).

4. GERONTOLOGIAN OPISKELU AVOIMESSA YLIOPISTOSSA

Avoimen yliopiston perusarvo on yksilön oikeus elinikäiseen oppimiseen ja sivistykseen. Näiden lisäksi muita arvoja ovat koulutuksellinen tasa-arvo, oppijakeskeisyys, toiminnan korkea laatu, yliopistollisten opintojen saavutettavuus sekä yhteistoiminnallisuus. Avoimen yliopiston opetusta voidaan järjestää yliopiston omana opetuksena tai yhteistyössä esimerkiksi kansalais- ja työväenopistojen, kansanopistojen ja kesäyliopistojen kanssa. (Avoin yliopisto Suomessa, 2003.)

Avoin yliopisto on perustettu täydentämään koulutustarjontaa olemalla osa korkeakoulutusta, mutta samalla myös osa aikuiskoulutusta. Avoimen yliopiston opetusmuodoista lähiopetus on yleisin, johon vuonna 2000 osallistui 80 % opiskelijoista. Monimuoto-opiskelijoita oli loput 20 %, joista vain muutama prosentti oli verkko-opiskelijoita. Vuonna 2000 opiskelijoista 75 % opiskeli perusopintoja, 14 % aineopintoja ja hyvin harva syventäviä tai yleisopintoja. (Rinne ym. 2003, 5, 79.)

Kaikki alat huomioon ottaen avoimen yliopiston opiskelijoista suurin osa on nuoria naisia. Terveystieteiden opiskelijoistakin yli 90 % oli vuonna 2000 naisia, mutta he olivat iäkkäämpiä. Opiskelijoista 60 % oli iältään 30-50-vuotiaita. Yleisesti avoimen yliopiston opiskelijoiden keski-ikä on korkeampi kuin yliopiston tutkinto-opiskelijoiden keski-ikä. Terveystieteissä keski-ikä on kuitenkin vain vuoden korkeampi avoimen yliopiston opiskelijoilla, joilla se on 37 vuotta verrattuna yliopiston tutkinto-opiskelijoiden 36 vuoden keski-ikään. Maantieteellisesti suurin osa opiskelijoista asuu pääkaupunkiseudulla, mutta maakuntien väestömääriin suhteutettuna eniten opiskelijoita on läntisessä Suomessa. Opiskelijoiden ammatillinen tausta on laaja, mutta yhteistä heille on työskentely matalapalkka-aloilla. (Rinne ym. 2003, 65, 69, 70, 79, 81, 83, 85.)

Ikääntyvien yliopisto on osa avoimen yliopiston toimintaa. Sen tavoitteena on edistää hyvää vanhenemista tavoittamalla ikääntyvät ja tarjoamalla heille opiskelumahdollisuuden. Opetus järjestetään mm. seminaareina, luentosarjoina ja kursseina. Tärkeintä opetustarjonnassa on sen kiinnostavuus ikääntyneille, sillä ikäihmisten yliopiston opiskelijoista enemmistö on yli 65-vuotiaita. Ikääntyvien yliopiston toiminnan avulla elinikäinen oppiminen on myös eläkeläisten saavutettavissa. (Jyväskylän kesäyliopisto, 2005.)

Ikäihmiset saavat arkeen uutta rytmiä ja jäsennystä ikääntyvien yliopiston toimintaan osallistumalla. Ikäihmisten yliopiston toiminnallinen muoto koetaan tutuksi aikaisemman elämäntyön tai opiskelukokemuksen myötä. Enää ei kuitenkaan tarvitse tehdä pitkää päivää, vaan juuri sopivasti, saadaksesen tunteen olleensa oikeasti jossakin. Kalenteri täyttyy opiskelumerkinnöistä ja opiskelusta saadaan haasteita, joiden avulla säilytetään oma toimintaidenteetti. Ikääntyvien yliopiston tärkeimpiä tehtäviä on ikääntyneiden palauttaminen sosiaalisen elämän pariin. (Pikkarainen 2002, Philibert 2003.)

Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto järjestää gerontologian monitieteellisiä perusopintoja ja aineopintoja yhteistyössä Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitoksen kanssa ja opinnot vastaavat varsinaisen yliopiston puolella annettavaa opetusta. Avoimessa yliopistossa suoritettu arvosana vastaa varsinaisen yliopiston arvosanaa, mutta opiskelutavoissa on eroja. Avoimessa yliopistossa opiskelu on monimuotoista ja eri opiskelutavat sisältävät mm. luentoja, tutortapaamisia, esseitä ja tenttejä. Opintokokonaisuuden voi suorittaa myös kokonaan etäopiskeluna. (Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto, 2007.) Gerontologia näkyy myös ikääntyvien yliopiston toiminnassa. Sen tavoite on olla mukana gerontologisen tutkimuksen ja ikääntyviin liittyvän käytännön työn välisessä yhteistyössä (Jyväskylän kesäyliopisto, 2005).

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄ

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tehtävä

Tutkimuksen keskeiset käsitteet muodostuvat edellä kuvatuista elinikäisestä oppimisesta, avoimesta yliopistosta ja gerontologiasta. Ikääntyvä aikuisopiskelija yhdistää em. kolme käsitettä toiminnassaan (kuvio 1).



Kuvio 1. Ikääntyvä aikuisopiskelija gerontologian elinikäisenä opiskelijana avoimessa yliopistossa

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää aikuisten gerontologian opiskelua avoimessa yliopistossa. Tutkimustehtävänä on ymmärtää ikääntyvän avoimen yliopiston aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta. Ikääntyvää aikuisopiskelijaa tarkasteltaessa herää kysymyksiä, miksi hän opiskelee? Millainen avoin yliopisto on aikuisopiskelijan oppimisympäristönä ja miksi ikääntyvä aikuisopiskelija opiskelee gerontologiaa?

5.2 Tutkimusmenetelmä

5.2.1 Esiymmärrys

Itse olen suorittanut paljon gerontologian opintoja avoimessa yliopistossa ja tutustunut opintojen yhteydessä myös muihin opiskelijoihin. Oman koulutuksen ja opiskeluiden mukaisen kokemukseni perusteella gerontologian kursseilla opiskelijat ovat usein iäkkäämpiä ja jo pitkään työelämässä mukana olleita. Opiskelijoista monet työskentelevät vanhusten parissa ja ovat aloittaneet opiskelut lisätäkseen tietoa ikääntymisestä.

5.2.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisella tutkimuksella haetaan ymmärrystä ihmisten käsityksistä ja kokemuksista. **Fenomenografia** on laadullisen tutkimuksen menetelmä, joka kehitettiin Göteborgissa, Ruotsissa 1970- ja 1980 -lukujen vaihteessa. Fenomenografiassa on kyse koetun todellisuuden kuvaamisesta, analyysistä ja ymmärtämisestä. Marton määritteli näkökantansa ns. toisen asteen näkökulmaksi, jossa tärkeää on kuvata ilmiö niin kuin se ilmenee yksilölle. (Marton, 1988, Marton, 1981.) Valitsin fenomenografian tutkimusmenetelmäksi, koska sen avulla voidaan parhaiten saada tietoa ikääntyvien opiskelukäsityksistä (Marton, 1988, Eskola ja Suoranta, 2003, 14, 15, 61, 66.), mikä vastaa esittämäni tutkimustehtävään ymmärtäen ikääntyvän aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta.

Fenomenografisella menetelmällä tutkitaan ihmisten laadullista ymmärrystä, kokemusta, käsityksiä ja havaintoja samasta ilmiöstä. Fenomenografiassa ihmisen suhde ympäröivään maailmaan on tärkeä. Menetelmällä kuvataan ihmisen ja hänen kokemansa välistä suhdetta yksilön kokemana. Fenomenografisessa tutkimuksessa tiedonkeruu tapahtuu yleensä haastattelemalla. Haastattelun tukena voidaan käyttää ennalta määriteltyjä kysymyksiä, mutta niiden tulee olla mahdollisimman avoimia, jotta haastateltava voi valita, kuinka hän kysymyksiin vastaa. Etukäteen määritellyistä kysymyksistä huolimatta jokainen haastattelu voi edetä eri tavalla. Tutkimuksen analyysillä puheesta muodostetaan kuvauskategorioita, jotka ovat fenomenografisen

tutkimuksen tärkein löydös. Fenomenografiassa ei pyritä tulosten toistettavuuteen kahden itsenäisen tutkijan välillä, mutta kuvauskategorioiden kehittämisen jälkeen muiden tutkijoiden tutkimusten pitäisi tuottaa samanlaiset tulokset, vaikka tutkimukset toteutettaisiin erilaisessa ympäristössä. (Marton, 1988.)

5.3. Tutkimuksen aineisto ja tiedonkeruu

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei ole samanlaista merkitystä kuin määrällisessä tutkimuksessa, jossa aineiston koko pitää määritellä ennen tutkimuksen aloittamista. Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan aineiston kattavuudesta, kun mietitään aineiston kokoa ja sitä kuinka analyysi ja tulkinta sekä tutkimuksen raportin kirjoittaminen ovat onnistuneet. Aineiston koolle ei ole tarkkaa määrittystä, mutta sen tulee toimia tutkijan apuna muodostettaessa tutkittavasta ilmiöstä teoreettista kuvaa. Tärkeää onkin, että aineisto on tarkoin rajattu tutkittavaan ilmiöön. Laadullisessa tutkimuksessa puhutaan aineiston kokoon liittyen aineiston kylläntymisestä eli saturaatiosta. Tällä tarkoitetaan sitä, että aineistoa on riittävästi silloin, kun uudet tapaukset eivät enää tuota tutkittavasta ilmiöstä uutta tietoa. (Eskola ja Suoranta, 1998, 60, 62.)

Tutkimukseen osallistujat valittiin Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston gerontologian opiskelijoista, joille avoin yliopisto lähetti haastattelupyynnön (liite 1) sähköpostilla joulukuussa 2007. Opiskelijat olivat aloittaneet opiskelut syksyllä 2006, keväällä 2007 tai syksyllä 2007. Haastattelupyynnö lähetettiin avoimen yliopiston omille opiskelijoille sekä Helsingissä että Jyväskylässä ja tämän lisäksi yhteistyöoppilaitoksille: Etelä-Karjalan kesäyliopisto (Lappeenrannan yksikkö), Etelä-Pohjanmaan opisto (Ilmajoki), Järvi-Pohjanmaan kansalaisopisto (Alajärvi), Kankaanpään opisto, Kiuruveden kansalaisopisto, Kuopion kesäyliopisto (Varkauden toimipaikka), Leppävirran-Varkauden kansalaisopisto, Kymenlaakson kesäyliopisto (Kotkan toimipaikka), Vaasan kesäyliopisto ja Viitaseudun opisto (Pihtipudas & Viitasaari).

Pyyntöön vastasi 18 opiskelijaa sähköpostilla tai puhelimella. Haastateltaviksi valittiin ne 10, jotka sijoituivat Kaakkois-, Keski-, Etelä- ja Lounais-Suomen alueille. Tutkimuksen aineisto kerättiin avoimella haastattelulla ja taustatietolomakkeella (liite

2). Avoin haastattelu on keskustelu, jossa on tarkoituksena selvittää, mitä haastateltavalla on mielessä. Avoin haastattelu on haastattelun muodoista kaikkein keskustelunomaisin, jossa haastateltavan kanssa keskustellaan tietyistä aiheista, mutta kaikkien haastateltavien kanssa ei käydä läpi kaikkia teema-alueita. (Eskola ja Suoranta, 2003. 85-86.)

Haastatteluajankohdat sovittiin joko puhelimitse tai sähköpostitse. Haastattelut tapahtuivat joko haastateltavien kotona (7), työpaikalla (2) tai muussa rauhallisessa paikassa (1) haastateltavien toiveiden mukaisesti. Haastateltavien kotona tehdyissä haastatteluissa keskustelun katkaisi kolmessa tapauksessa muun perheen luonnollinen toiminta kuten kotiintulo tai kotoa lähtö. Häiriön jälkeen haastattelu jatkui luontevasti. Haastattelut tehtiin välillä 22.1.2008-26.2.2008. Haastateltavat suostuivat haastatteluiden nauhoittamiseen allekirjoittamalla kirjallisen suostumuksen (liite 3). Haastattelujen aluksi keskusteltiin, millaisena gerontologian opiskelu on koettu avoimessa yliopistossa. Tämän jälkeen haastattelu jatkui keskustelunomaisena, jonka apuna käytettiin tarvittaessa tarkentavia kysymyksiä: Minkälainen oppimisympäristö avoin yliopisto on? Minkälainen oppimisympäristö tukee työn ohessa tapahtuvaa opiskelua? Mikä gerontologiassa on tärkeää? Miksi olet lähtenyt opiskelemaan gerontologiaa? Haastatteluiden aikana keskusteltiin myös muista kuin tutkittavasta aiheesta. Tällä pyrittiin vapauttamaan tunnelmaa ja saamaan aikaan luonteva keskustelu. Haastattelut nauhoitettiin. Haastatteluiden jälkeen haastateltaville annettiin lomake (liite 2) taustatietojen keräämiseksi.

Haastatteluiden loputtua tutkija kirjasi huomiot haastattelutilanteesta haastattelupäiväkirjaansa. Haastattelut kirjoitettiin sanatarkasti puhtaaksi. Tutkija itse kirjoitti haastatteluista viisi (A, B, F, I ja J) ja ulkopuolinen henkilö kirjoitti toiset viisi (C, D, E, G ja H), jotka tutkija tarkasti jälkikäteen. Kokonaisuudessaan puhtaaksi kirjoitettuja liuskoja kertyi 67 sivua.

Haastateltavien keski-ikä oli 53,5 vuotta. Tutkimuksen kriteerinä oli haastatella yli 50-vuotiaita työssä käyviä aikuisopiskelijoita. Tutkimukseen hyväksyttiin mukaan yksi 49-vuotias, koska hän olisi täyttänyt 50 vuotta kahden kuukauden sisällä. Yhdeksän haastateltavista oli suorittanut lukion ja yhdellä oli kansakoulu peruskoulutuksenaan. Kolme haastateltavista oli suorittanut yliopisto- tai korkeakoulututkinnon, yksi

ammattikorkeakoulututkinnon, kolme opistotasoisesta tutkinnosta ja kolme toisen asteen tutkinnosta. Haastateltavista kolme oli opiskellut gerontologiaa aikaisemmin ja neljällä oli takana muita avoimen yliopiston opintoja.

5.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi eteni vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa tutustuin tutkimuksen aineistoon lukemalla puhtaaksi kirjoitetut haastattelut läpi huolellisesti yksitellen. Toisessa vaiheessa poimin puhtaaksi kirjoitetuista haastatteluista tutkimuksen tarkoituksen kannalta olennaiset suorat lainaukset. Kolmannessa vaiheessa pelkistin nämä suorat lainaukset ja yhdistin samaa tarkoittavat pelkistykset yhdeksi pelkistykseksi. Pelkistystä seurasi neljäs vaihe, jossa muodostin pelkistyksistä alakategorioita (liite 4). Alakategorioiden jälkeen muodostin viisi yläkategoriaa. Analyysin vaiheiden 3-5 aikana palasin jatkuvasti analyysin edellisiin vaiheisiin tarkistaakseni pelkistettyjen ilmaisujen paikkaansa pitävyyden ja alakategorioiden oikean muodostuksen. Prosessin aikana osa pelkistetyistä ilmauksista vaihtoi alakategoriaa useaan kertaan ennen lopullista sijoittumistaan kuvauskategorijärjestelmässä. Analyysin tässä vaiheessa myös nimesin alakategorioita uudelleen. Muodostin lopulliset yläkategoriat ryhmittelemällä alakategoriat viideksi toisistaan eroavaksi kokonaisuudeksi. Lopuksi yläkategoriat yhdistettiin kolmeksi pääkategoriaksi.

Fenomenografisen tutkimusmenetelmän mukaisesti aineiston analyysi etenee Martonin (1988) mukaan vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa litteroidusta aineistosta poimitaan kiinnostavat ilmaisut, jotka merkitään tekstiin. Tässä vaiheessa on tärkeää, että poimitut ilmaisut liittyvät tutkittavaan ilmiöön. Ilmaisun merkitys saattaa tulla esiin itse ilmaisusta, mutta usein merkityksen tulkinta tehdään liittyen kokonaisuuteen, josta ilmaisu on otettu. Toisessa vaiheessa kerätyt ilmaisut muodostavat tietokokonaisuuden, jossa ilmaisut erotetaan alkuperäisistä haastatteluista ja olennaiseksi muodostuvat ilmaisujen merkitykset, joiden perusteella ilmaisut jaetaan kategorioihin. Kategorioita ei ole määritelty etukäteen vaan ne syntyvät aineistoista poimituista ilmaisuista. Analyysin edetessä kategorioiden merkitykset määrittelevät, että mitkä ilmaisut lopulta kuuluvat mihinkin kategoriaan.

Analyysi on pitkä prosessi, jonka aikana kategorioita muodostetaan ja uudelleen muotoillaan. Oma analyysini noudatteli Martonin (1988) esittämiä analyysivaiheita.

6 IKÄÄNTYVIEN AIKUISOPISKELIJOIDEN KÄSITYKSET AVOIMEN YLIOPISTON GERONTOLOGIAN OPISKELUSTA

Fenomenografisen analyysin tuloksena syntyi kuvauskategoriajärjestelmä, jossa pääkategoriat jakautuvat yläkategorioiksi, jotka edelleen jakautuvat alakategorioiksi (Taulukko 1). Aikuisopiskelijoiden käsityksistä gerontologian opiskelusta avoimessa yliopistossa syntyi kolme pääkategoriaa, jotka sijaitsevat horisontaalisesti toisiinsa nähden: gerontologinen osaaminen, aikuisopiskelun mielekkyys ja haasteet, ja sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus. Horisontaalisesti toisiinsa nähden sijoittuvat myös kuusi yläluokkaa: mielenkiinto gerontologiaan, opiskelu työn kehittämisen välineenä, aikuisopiskelun motiivit, aikuisopiskelun haasteet, sopiva organisaatio opiskeluun ja sopivat opiskelumenetelmät.

Taulukko 1. Alakategoriat ja niistä muodostuvat yläkategoriat.

Pääkategoria	Yläkategoria	Alakategoria
I Gerontologinen osaaminen	A. Mielenkiinto gerontologiaan	A.1 Uusi tieto gerontologiassa A.2 Kiinnostus gerontologiaan
	B. Opiskelu työn kehittämisen välineenä	B.1 Työn ja opiskelun sekoittuminen B.2 Työ opiskelun motivaationa B.3 Halu muuttaa nykyistä työnkuvaa B.4 Työelämässä säilyminen
II Aikuisopiskelun mielekkyys ja haasteet	C. Aikuisopiskelun motiivit	C.1 Opiskelu on mielenkiintoista C.2 Opiskelu on tavoitteellista C.3 Opiskelu on elämäntapa C.4 Positiivinen opiskeluilmapiiri
	D. Aikuisopiskelun haasteet	D.1 Opiskelu on työlästä D.2 Opiskelu on itsenäistä D.3 Opiskelu on yksinäistä D.4 Aikaa opiskelulle D.5 Erilaiset opiskelunvalmiudet
III Sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus	E. Sopiva organisaatio opiskeluun	E.1 Toimiva avoin yliopisto E.2 Siirtymä opiskelupaikkakunnalle E.3 Opetuksen toteutuksen on toimittava
	F. Sopivat opiskelumenetelmät	F.1 Muista opiskelijoista tukea opiskeluun F.2 Monipuoliset opiskelumenetelmät F.3 Etäopiskelu mahdollistaa opiskelun

Seuraavassa esitellään kategoriat. Jokaisesta alakategoriasta on valittu yksi alkuperäinen sitaatti kuvaamaan kategoriaa. Sitaatin alussa ja/tai lopussa kolme pistettä (...) tarkoittavat, että lainaus ei lähde lauseen alusta tai lopu lauseen loppuessa. Kolme pistettä (...) lainauksen keskellä tarkoittavat pitkää taukoa. Lainauksen lopussa kirjain numero yhdistelmässä esim. A1 kirjain tarkoittaa haastateltavaa A ja numero tarkoittaa litteroidun haastattelun sivunumeroa.

6.1 Gerontologinen osaaminen

Pääkategoria I jakautuu kahteen suuntaan. Toisaalta opiskelijat ovat kiinnostuneita gerontologiasta ja siihen liittyvästä uudesta tiedosta. Toisaalta työn vaatimukset tai kiinnostus suuntautumisesta gerontologian alueelle tulevaisuudessa ovat ohjanneet opiskelemaan gerontologiaa.

6.1.1 Mielenkiinto gerontologiaan

Haastateltavia opiskelussa kiinnostaa uusi tieto gerontologiassa (A.1) ja heidän kiinnostuksensa gerontologiaan tieteenalana (A.2). Kaksi alakategoriaa sijaitsee horisontaalisesti toisiinsa nähden. (Kuvio 2).

A.1 Uusi tieto gerontologiassa	A.2 Kiinnostus gerontologiaan
-----------------------------------	----------------------------------

Kuvio 2. Kuvauskategoria A Mielenkiinto gerontologiaan

A.1 Uusi tieto gerontologiassa

Haastateltavia kiinnostaa gerontologian opiskelussa uusi tieto. Tieto hankitaan työtä varten, jotta ymmärrettäisiin paremmin vanhuksia ja vanhenemisen seurauksia ja voitaisiin vaikuttaa ikääntyneiden asioiden parantamiseksi. Uutta tietoa hyödynnetään työssä. Yksityiselämässä se auttaa ymmärtämään omien läheisten ihmisten elämää. Opiskelu lisää yleistä mielenkiintoa asioihin.

Opiskelija kertoo: *"No on se jotenkin... se nälkä kasvaa syödessä, et alulla alussa meni vähän niinku mielenkiinnosta, mut sieltä aina tulee semmosia... uusia juttuja ja kato just niitä tutkimuksia ja näitä ... ja nämä on niitä mielenkiintoisia ja ... eri tutkimusmuodot ja ... tämmönen ja sitten niiden tutkimusten tulokset on siinä sitten mut kumminkin... kaikki tämmönen uus."*
(C4)

A.2 Kiinnostus gerontologiaan

Haastateltavat olivat jo pitkään olleet kiinnostuneita gerontologiasta, jossa heitä kiehtoo sen monimuotoisuus. Kiinnostus nousi aikaisemmista opinnoista tai kiinnostuksesta vanhustyöstä. Gerontologiaa he pitivät mielenkiintoisena aiheena, josta olivat kiinnostuneita. Opiskelemaan he olivat lähteneet oman kiinnostuksensa vuoksi.

Opiskelija kertoo: "...sitte niinku mä oon näissä vapaaehtoistyössä ja näitä vanhusten kanssa aika paljon niinku tekemisissä ni mua on kiinnostanut jatkaa tätä gerontologiaa."(D1)

6.1.2 Opiskelu työnkehittämisen välineenä

Haastateltaville opiskelu merkitsi työn ja opiskelun sekoittumista (B.1), työ oli opiskelun motivaation lähde (B.2), opiskelijoilla oli halu muuttaa nykyistä työkuvaansa (B.3) ja opiskelulla he pyrkivät turvaamaan paikkansa työelämässä (B.4). Neljä alakategoriaa sijaitsee horisontaalisesti toisiinsa nähden (kuvio 3).

B.1	B.2	B.3	B.4
Työn ja opiskelun sekoittuminen	Työ opiskelun motivaationa	Halu muuttaa nykyistä työkuva	Työelämässä säilyminen

Kuvio 3. Kuvauskategoria B Opiskelu työnkehittämisenä

B.1 Työn ja opiskelun sekoittuminen

Haastateltavat toivat esiin työn ja opiskelun sekoittumisen. Osalla opiskelijoista työpaikalla tiedettiin opiskelusta. He olivat saattaneet innostua opiskelusta työkaverin innostamana ja osa vei uutta tietoa muidenkin saataville. He saattoivat myös hyötyä opiskelustaan niin, että saivat työpaikalla järjestetystä opiskelusta vapautuksen tai jopa yhdistivät nämä kaksi koulutusta toisiaan täydentäväksi. Opiskelu oli mahdollisesti työnantajan rahoittamaa, mutta omalla ajalla suoritettavaa. Opiskelu ei kuitenkaan saanut olla liian rankkaa työn ohessa suoritettuna. Kaikki eivät kuitenkaan halunneet sekoittaa työtä ja opiskeluaan vaan pitivät opiskelun yksityisenä asiana.

Opiskelija kertoo: *"...kun työnantajan kautta ei koulutusta juurikaan järjestetty, niin yksi osio mikä kävisi oikein hyvin siihenki. Sitten ehkä, ehkä tota käyttää työaikaa siihen."* (F1)

B.2 Työ opiskelun motivaationa

Haastateltavat kertoivat kuinka opiskelu on ollut lähtöisin työstä, mutta he kokivat sen yleisestikin kiinnostavaksi. Toisaalta osalle opiskelu oli lähtenyt omasta kiinnostuksesta, mutta he kokivat, että siitä oli hyötyä myös työelämässä. Työ oli ohjannut aikaisemmin opiskelemaan vanhustyötä, josta oli innostunut opiskelemaan lisää gerontologiaa. Opiskelun aikana haastateltavat olivat huomanneet, että työstä oli tukea niin opiskeluun kuin muihinkin elämänalueille, mutta se toimi myös toisin päin.

Opiskelija kertoo: *"...et osittain se tarve lähti niinku työelämästä. Mä halusin perehtyä gerontologiaan ää mut et se on ollu muutenki ihan mielenkiitoista."* (H2)

B.3 Halu muuttaa nykyistä työnkuva

Opiskelun avulla haastateltavat hakivat muutosta työnkuvaansa tulevaisuudessa. Opiskelu antoi valmiuksia työskennellä tulevaisuudessa ikääntyneiden parissa. Opiskelun avulla ei haettu pelkästään muutosta tai uutta työmahdollisuutta, mutta myös iloa nykyisen työn tekemiseen.

Opiskelija kertoo: *"...sit mul oli pikkusen kuitenkin takaraivossa sellanenki ajatus että mie tota lähtisin ...eeh perustettais vanhustenhuollon...yritystä...hoivakotia."* (G3)

B.4 Työelämässä säilyminen

Opiskelulla haastateltavat hakivat tietoa, jolla lisätä mahdollisuuksiaan pysyä työelämässä, lisätä omaa osaamistaan ja näin ollen asiantuntijuuttaan. Asiantuntijuuden kehittämisen lisäksi haettiin nykyisen asiantuntijuuden päivitystä. Opiskelun avulla lisättiin tietotaitoa, jonka avulla pidetään työelämän ovia auki lisäten

työskentelymahdollisuuksia ja varautumalla uusin taidoin mahdollisesti muuttuviin työmarkkinoihin.

Opiskelija kertoo: ”...tämmönen odotus siitä työnantajan suuntaan, että mä oon halukas tällä alueella vielä kehittämään itseäni, että sellainen lähtökohtainen odotus, että työntaja katsosi sitä suopein silmin, jos mulla on tältä alueelta opintoja vielä.” (A3)

6.2 Aikuisopiskelun mielekkyys ja haasteet

Pääkategoria II käsittää itsensä kehittämisen ja elinikäisen oppimisen. Itsensä kehittäminen on mielenkiintoista ja tavoitteellista, mutta myös haastavaa mm. oman ajan rajallisuuden ja puutteellisten opiskeluvälmiuksien vuoksi. Haasteista huolimatta opiskelusta on tullut elämäntapa, joka täyttää elinikäisen oppimisen tunnusmerkit.

6.2.1 Aikuisopiskelun motiivit

Haastateltavat kokivat avoimessa yliopistossa gerontologian opiskelun mielekkääksi. Opiskelu oli mielenkiintoista (C.1) ja tavoitteellista (C.2). Opiskeluilmapiiriä pidettiin positiivisena. (C.4). Opiskelun mielekkyyteen vaikutti se, että opiskelusta oli tullut elämäntapa (C.3). Mielekkään gerontologian neljä alakategoriaa sijaitsevat horisontaalisesti toisiinsa nähden. (Kuvio 4.)

C.1 Opiskelu on mielenkiintoista	C.2 Opiskelu on tavoitteellista	C.3 Opiskelu on elämäntapa	C.4 Positiivinen opiskeluilmapiiri
--	---------------------------------------	----------------------------------	--

Kuvio 4. Kuvauskategoria C Mielekäs gerontologian opiskelu

C.1 Opiskelu on mielenkiintoista

Haastateltavat pitivät opiskelua mielenkiintoisena ja olivat sitä mieltä, että se on ollut mielekäs kokemus. He olivat kiinnostuneita opiskelusta ja eri opiskelumuodoista. (Taulukko 4).

Opiskelija kertoo: *"Tosi mielenkiintoiselta ja jippii!" (J1)*

C.2 Opiskelu on tavoitteellista

Opiskelu oli tavoitteellista. Opintojen aikana oli syntynyt kiinnostus jatkamisesta aine- ja syventäviin opintoihin. Joillakin oli tavoitteena arvosanan ja tutkinnon suorittaminen tulevaisuudessa.

Opiskelija kertoo: *"...toisaalta tarve gerontologian opintoihin lähinnä suorittaa perusopinnot, jotta pääsisin sitten jatkaa aineopintoihin." (A1)*

C.3 Opiskelu on elämäntapa

Opiskelu oli monelle harrastus, joka on jatkunut koko työelämän ajan. Opiskelijat pitivät itseään ikuisina opiskelijoina, joilla oli halua opiskella ja opiskelu jatkuu tulevaisuudessakin. Opiskelulla ei ollut suuria tavoitteita vaan se tapahtui omaksi iloksi. Gerontologian opiskelu ei saanut alkuaan sisällöllisistä tarpeista vaan halusta löytää seuraava kokonaisuus, jota opiskella.

Opiskelija kertoo: *"En varmaan vähään aikaan, mut varmaan hetken päästä taas, et kyllähän mä olen tyypiltäni ilmeisesti, kuulun näihin ikuisiin opiskelijoihin, että aina työn ohella on jotakin opintoja niikun menossa." (H3).*

C.4 Positiivinen opiskeluilmapiiri

Haastateltavien mielestä avoimen yliopiston ilmapiiri oli kannustava. Opiskelijat voivat aina kysyä ja saada tukea, jos siihen on tarvetta. Eikä tuki rajoitu ainoastaan opiskeluun liittyviin asioihin, vaan myös käytännön asioihin on tukea tarjolla. Aktiivisesti mukana olevien opiskelijoiden lisäksi kannustusta löytyy myös opintojen jatkamiseen niille, joilla ne ovat venyneet tai keskeytyneet aikaisemmin jostakin syystä. Tukea opiskeluun oli saatu myös johdantoluennoista, joiden jälkeen itsenäinen opiskelu on ollut helpompi aloittaa. Opiskelu avoimessa yliopistossa koettiin mukavaksi.

Opiskelija kertoo: *"Se on ihan mukavaa... siel just noi opettajat on niin kivoja ja kannustavia...ei, ei oo tyhmää kysymystä ollenkaan."* (C2)

6.2.2 Aikuisopiskelun haasteet

Haastateltavat pitivät aikuisopiskelua haasteellisena, koska se on työlästä (D.1), itsenäistä (D.2) ja yksinäistä (D.3). Ajan käyttö (D.4) ja erilaiset opiskeluvalmiudet (D.5) lisäävät opiskelun haasteellisuutta. Aikuisopiskelun haasteiden viisi alakategoriaa sijaitsevat horisontaalisesti toisiinsa nähden. (Kuvio 5)

D.1 Opiskelu on työlästä	D.2 Opiskelu on itsenäistä	D.3 Opiskelu on yksinäistä	D.4 Aikaa opiskelulle	D.5 Erilaiset opiskeluvalmiudet
--------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------

Kuvio 5. Kuvauskategoria D Aikuisopiskelun haasteet

D.1 Opiskelu on työlästä

Haastateltavat kokivat, että opiskelu on työlästä. Pisteiden suorittaminen vaatii työtä, mutta tuottaa tyytyväisyyden tunteen, kun on saanut suoritettua. Haastateltavat määrittelivät yksityiskohtaisesti, että tehtävien tekeminen on työlästä. Yksin tekeminen on työläämpää kuin luennoille osallistuminen olisi. Samoin tenttiminen koettiin helpommaksi suoritustavaksi kuin etätehtävät. Ennen kaikkea opiskeluiden alku saatettiin kokea vaikeaksi.

Opiskelija kertoo: *"Siihen pisteeseen ku saa tosissaan tehdä hikihatussa."* (C7)

D.2 Opiskelu on itsenäistä

Haastateltavien mielestä opiskelu oli itsenäistä. He pitivät yksin tekemisestä ja asioihin paneutumisesta. Itsenäinen työskentely sopii, koska opiskelusta ei haeta

sosiaalista puolta ja omaan tahtiin tekeminen sopii ilman yhteisiä aikatauluja. Itsenäinen opiskelija kuitenkin pysyy itse laatimansa lukujärjestyksen avulla tavoitteissaan.

Opiskelija kertoo: *"... mä oo enempi itsenäinen, tykkään siitä, että ei ole rajoja. Eikä minua rajoiteta."* (I3)

D.3 Opiskelu on yksinäistä

Haastateltavat pitivät opiskelua yksinäisenä. Kasvotuttuja kyllä saa, mutta muihin opiskelijoihin ei ole oikeasti aikaa tutustua. Heidän mielestään on vaikea löytää samasta aiheesta kiinnostuneita, joiden kanssa keskustella.

Opiskelija kertoo: *"Se on just ku se siinä se on varmaan se yksinopiskelun se ... varjopuoli, että ... sä teet yksin niitä ja mietit niitä että, ei ole keneltä kysyä sitten..."* (C3)

D.4 Aikaa opiskelulle

Ajan riittävyys opiskeluun liittyen on usein koettu haasteena. Haastateltavilla oli halua opiskella, mutta sitä rajoittavat työstä johtuvat aikapula, muu elämä, opiskeluun kuluva aika. Aikaa saattaa kulua paljon, jos on liian perusteellinen tehtävien teossa. Aikataulullisesti opiskelu saattaa olla hankalaa ja aikatauluissa voi olla vaikea pysyä. Ajan puutteen vuoksi opiskelut ovat venyneet. Venymistä edesauttaa se, että opiskelu on aikataulullisesti vapaata. Ajan ollessa tiukalla opiskelu on se, josta ensimmäisenä voi ottaa vapaata. On kuitenkin opiskelijoita, joilla juuri nyt on aikaa elämäntilanteen vuoksi ja se mahdollistaa opiskelun.

Opiskelija kertoo: *"Ni ei oo kerenny opiskelemaa niin. Sillee tälle hitaasti."* (J2)

D.5 Erilaiset opiskelunvalmiudet

Haastateltavien mielestä heillä joko oli opiskelunvalmiuksia tai ei. Opiskelunvalmiuksien puutokset näkyvät äidinkielen ja englannin taitojen puutteina sekä tietotekniikan käytön haasteina. Oman haasteensa opiskelulle antaa yliopiston työskentelytapojen oppiminen ja opinto-oppaan tehtävien ohjeistuksen ymmärtäminen. Opiskeluiden myötä on tullut pelko siitä, miten opinnot saa suoritettua. Toisaalta oli opiskelijoita, jotka kokivat omaavansa opiskelunvalmiuden. Heistä tietokoneen käyttö on kivaa ja opiskelukin onnistuu vanhempana helpommin. Ikä ei ole mikään este opiskelulle. He olivat myös saattaneet yllättyä hyvästä suoriutumisestaan.

Opiskelija kertoo: *”... et mie vois in vaikka vaikka tota tohtoriks väitellä, jos minulla olis parempi englanninkielen taito.” (E4)*

6.3 Sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus

Pääkategoria III, sopiva aikuisopiskelun mahdollisuus sisältää sekä sopivan organisaation opiskeluun että aikuisille sopivat opiskelumenetelmät. Siihen liittyvät yliopiston toimivuus organisaationa, opetuksen onnistuminen ja monimuoto-opetukseen kuuluvat mahdollisuudet.

6.3.1 Sopiva organisaatio opiskeluun

Haastateltavien mielestä avoin yliopisto oli toimiva organisaatio (E.1), jonka opetuksen pariin on vaivaton siirtyä (E.2). Avoin yliopisto koetaan toimivana, mutta sen opetuksen tekniseltä toteutukselta vaaditaan toimivuutta (E.3). Kolme alakategoriaa sijaitsee horisontaalisesti toisiinsa nähden (kuvio 6).

E.1 Toimiva avoin yliopisto	E.2 Muista opiskelijoista tukea opiskeluun	E.3 Opetuksen toteutuksen on toimittava
-----------------------------	--	---

Kuvio 6. Kuvauskategoria E Sopiva organisaatio opiskeluun

E.1 Toimiva avoin yliopisto

Haastateltavat kokivat avoimen yliopiston toimivan hyvin tiedotuksen, ystävällisen kohtelun ja organisoinnin toimivuuden vuoksi. Yhteydenpito ja tutustuminen opettajiin onnistuvat sähköpostilla hyvin. Opiskelu on koettu helpoksi ja opiskelun organisoituminen on onnistunut helposti. Avoin yliopisto koetaan kynnyksettömäksi paikaksi, joka mahdollistaa elinikäisen oppimisen avoimessa ilmapiirissä. Opiskelu onnistuu etänä, mutta tunne kuulumisesta Jyväskylän yliopistoon säilyy. Etäisyydestä huolimatta opiskelijat eivät unohdu, vaan heitä kannustetaan jatkamaan opintojaan ilman aikarajoja. Avoimen yliopiston organisointi toimii, mutta teknistä toimivuutta halutaan opiskeluihin ilmoittautumisjärjestelmältä (Korpilta) ja verkkotallenteilta.

Opiskelija kertoo: *"Mutta se on niinkun avoimen puolen hyvä, että, et se on periaatteessa kaikille mahdollista. Eikä sinne pyritä tai katota sun numeroita."*(B13)

E.2 Siirtymä opiskelupaikkakunnalle ongelmattomasti

Kotipaikkakunnan ja Jyväskylän välistä etäisyyttä haastateltavat eivät pitäneet ongelmana. Jyväskylään matkustaminen onnistui hyvin. Se on tuttu paikka ja samalla voi käydä myös kylässä. Junalla matkustaessa voi matka-ajan käyttää muistiinpanojen tekemiseen juuri opitusta.

Opiskelija kertoo: *"Ei, en mie sitä koe työlääks. Miul on siellä... miul on tota.. sukulaisia. Miul on veli, serkku ja miun poika asuu nykyään siellä ja tota siellä on aina niinku kyläreissu samalla."*(G6)

E.3 Opetuksen toteutuksen on toimittava

Haastateltavilla oli ymmärrys, että lähiopetuksen järjestäminen on vaikeaa. He olivat kuitenkin sitä mieltä, että jos sitä järjestetään, asiantuntijoiden pitää vastata opetuksesta ja teknisten järjestelyiden tulee toimia. Avoimelle yliopistolle asettamien vaatimustensa lisäksi haastateltavat olivat sitä mieltä, että opiskelijoiden osallistuminen on tärkeää lukupiirissä.

Opiskelija kertoo: *"...oli tuolla HEO:lla ja tuli videoluentona, mutta ne toimi teknisesti niin äärettömän huonosti."*(B9)

6.3.2 Aikuisille sopivat opiskelumenetelmät

Opiskelijoiden mielestä luennoilla ja muissa ryhmätapaamisissa tai verkkokeskusteluissa tavatuilta muilta opiskelijoilta sai tukea omiin opintoihinsa (F.1). Avoimen yliopiston opiskelumenetelmiä pidettiin monipuolisina (F.2) ja niihin kuuluvan etäopiskelun koettiin mahdollistavan (F.3) opiskelun. Kolme alakategoriaa sijaitsee horisontaalisesti toisiinsa nähden (kuvio 7).

F.1 Muista opiskelijoista tukea opiskeluun	F.2 Monipuoliset opiskelumenetelmät	F.3 Etäopiskelu mahdollistaa opiskelun
--	-------------------------------------	--

Kuvio 7. Kuvauskategoria F Sopivat opiskelumenetelmät

F.1 Muista opiskelijoista tukea opiskeluun

Haastateltavien mielestä he saivat tukea muilta opiskelijoilta. Heidän mielestään läsnäolo on tärkeää. Ryhmässä opiskelu on antoisaa ja tukea antavaa sekä siinä tapaa muita, joiden kanssa luoda yhteys. Ryhmän osallistujien erilaiset taustat antavat opiskeltavaan aiheeseen erilaisia näkökantoja. Luentojen ja tutor-tilaisuuksien koetaan auttavan opiskelussa. Fyysisen tapaamisen lisäksi opiskelijat kokevat, että verkossakin pystyy tutustumaan ja keskustelemaan muiden opiskelijoiden kanssa.

Opiskelija kertoo: *"...kyllä mulle se läsnäolo, kyllä mä varmaan saisin parhaiten siitä läsnäolosta."* (B9).

F.2 Monipuoliset opiskelumenetelmät

Haastateltavien mielestä avoin yliopisto oli monipuolinen oppimisympäristö, jossa on tärkeää, että voi itse valita suoritustavan ja myös kokeilla erilaisia suoritusmuotoja. He kokivat, että monimuoto-opiskelu sopii työn ohessa opiskeltaessa. Tämän

kaltaiselle opiskelumuodolle olisi ollut tarvetta jo aikaisempien opintojen yhteydessä. Opintojen laajuus on yllättänyt opiskelijat. Erilaisten suoritustapojen valinnaisuus mahdollistaa sen, että lähiopetukseen ei tarvitse välttämättä osallistua, koska se on joissakin tapauksissa koettu kalliiksi.

Opiskelija kertoo: *"Oppimisympäristönä, jos ajattelee, niin se monipuolisuus on kaikista tärkein."* (A4)

F.3 Etäopiskelu mahdollistaa opiskelun

Monimuoto-opiskelu tuki etäopiskelua, sillä se mahdollistaa oman aikataulun mukaisen opiskelun. Haastateltavien mielestä läsnäolo-opetukseen osallistuminen ei olisi onnistunut. Etäopiskelun koettiin sopivan ennen kaikkea perusopintoihin.

Opiskelija kertoo: *"Tää nykyinen monimuoto-opiskelumalli, missä voit käyttää vähän nettiä ja videoluentoja ja näitä sopii hyvin."* (F2)

7 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää aikuisten gerontologian opiskelua avoimessa yliopistossa ymmärtämällä ikääntyvän avoimen yliopiston aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta. Aineiston fenomenografisen analyysin tuloksena syntyi kuvauskategorijärjestelmä, jossa oli kolme pääkategoriaa ja kuusi yläkategoriaa. Pääkategoriat kuvasivat gerontologista osaamista, aikuisopiskelun mielekkyyttä ja haasteita sekä avointa yliopistoa sopivana aikuisen opiskelumahdollisuutena.

7.1 Tulosten pohdinta

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan opiskelu ja gerontologinen osaaminen kietoutuvat yhteen niin, että on vaikea määritellä, mikä motivoi mihin. Toisaalta opiskellaan omasta ilosta ja viedään uutta tietoa myös työpaikalle. Toisaalta kiinnostus opiskeluun lähtee tarpeesta kehittää itseään, jotta pystyy vastaamaan paremmin työelämän haasteisiin, etenemään uralla tai mahdollisesti vaihtamaan

alaa. Rinne ym. (2003) on tutkimuksessaan saanut samanlaisia tuloksia, joiden mukaan oppimisen ilo on tärkein opiskelun motivaatio. Tutkimuksen tulosten perusteella voidaan sanoa, että opiskelumotivaation syntyessä osaksi työelämän tarpeista, tärkein tekijä opiskelemiselle on kuitenkin se, että ihminen on itse kiinnostunut aiheesta ja haluaa oppia ja saada lisää tietoa aiheesta. Tuloksia tukee Kimin ym. (2004) samansuuntaiset tulokset, joiden mukaan amerikkalaisia ikääntyneitä motivoi opiskeluun oppimisen ilo ja uuden tiedon hankinta.

Opiskelijoille uuden tiedon saaminen gerontologian alueelta oli tärkeää. Opiskelijat olivat itsekin ikääntyviä työntekijöitä, mutta gerontologia ei kiinnostanut heitä oman ikääntymisen tai läheisten ikääntymisen näkökulmasta, vaan työssä tarvittavan osaamisen näkökulmasta. Väestön ikääntyessä ennen kaikkea hoitohenkilökunta tarvitsee yhä enemmän päivitystä gerontologian alueelta. Kiinnostus opiskeluun lähti monella halusta saada uutta tietoa. Kiinnostus uuden oppimiseen ei siis rajoitu vain nuorempiin työntekijäpolviin. Samansuuntaisia tuloksia saivat Boulton-Lewis ym. (2006) tutkiessaan australialaisia ikääntyviä aikuisopiskelijoita. Heidän tutkimuksessaan 50-64 -vuotiaat olivat kiinnostuneita uudesta tiedosta ja olivat valmiita näkemään vaivaa oppiakseen uutta.

Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston (2007) selvityksen mukaan gerontologiaa opiskellaan joko ymmärtääkseen paremmin omaa ikääntymistään tai vastatakseen paremmin työpaikan muuttuviin haasteisiin, jotka ovat seurausta ikääntyvien määrän noususta ja työskentelyn muuttumisesta mm. vanhustenhuollossa, työterveyshuollossa ja opetustehtävissä. Työelämän haasteiden merkitys opiskelulle tulee tässä tutkimuksessa selvästi esille, mutta tämän tutkimuksen mukaan ikääntyvä aikuisopiskelija ei opiskele gerontologiaa ymmärtääkseen omaa vanhenemistaan paremmin.

Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden kiinnostus ei jäänyt pelkästään gerontologiaan vaan useat olivat kiinnostuneita opiskelemaan muitakin aiheita. Keskeiseksi teemaksi nousi opiskelun jatkuvuus ja harrastuksenomaisuus. Elinikäinen oppiminen oli monelle itsestäänselvyys. He kuuluvat ns. elämäntapaopiskelijoiden ryhmään, joita myös Jauhiainen ym. (2007) kuvaa tutkimuksessaan opiskelijoiksi, jotka työn ohessa

ovat useampaan otteeseen opiskelleet avoimessa yliopistossa ja kokevat opiskelun harrastukseksi.

Tutkimukseen osallistuneet aikuisopiskelijat opiskelivat kaikki työn ohessa. Opiskelun harrastuksenomaisuudesta huolimatta ajan riittämättömyys niin työhön, muuhun elämään kuin opiskelemiseenkin koettiin haasteellisena. Tässä tutkimuksessa työn/opiskelun/muun elämän yhteensovittaminen koettiin ongelmallisemmaksi kuin Lowen ja Gaylen (2007) mukaan jopa 60 % opiskelijoista onnistui pitämään työn/opiskelun/muun elämän joko hyvässä tasapainossa tai koki tasapainoilun onnistuvan. Ajan riittämättömyyden lisäksi tämän tutkimuksen opiskelijat kokivat haasteelliseksi kielten ja tietotekniikan hallitsemisen. Moni koki, että englannin kielen puutteellinen osaaminen on este opintojen jatkamiselle. Tietotekniikan puutteellinen hallitseminen puolestaan oli opintojen edistymistä hidastava tekijä monen opiskelijan mielestä.

Puutteellisten opiskeluvälmiuksien ei kuitenkaan tarvitse olla este opiskeluille, sillä avoin yliopisto tarjoaa sekä englannin kielen että tietotekniikan opetusta niitä tarvitseville. Opiskelutaitojenohjausta annetaan opetuksen yhteydessä ja erillisillä kursseilla (Herno ja Laitinen, 2007). Jostain syystä tieto ei kuitenkaan tavoita kaikkia. Tähän samaan tulokseen tultiin vuonna 2006 tehdyssä avoimen yliopiston opiskelijoiden tukipalveluita tutkineessa asiakaspalvelukyselyssä, jonka mukaan laajasta opiskelijoita tukevasta toiminnasta huolimatta opiskelijat eivät löydä näitä palveluita (Herno ja Laitinen, 2007). Ehkä tulevaisuudessa näiden palveluiden markkinointia tulisi lisätä ja kohdentaa ikääntyneille aikuisopiskelijoille, jotta he olisivat tietoisia opetustarjonnasta. Monella opiskelijalla on ongelma ajan riittämättömyyden kanssa ilman opiskelua tukeviakin opintoja. Joten voi olla mahdollista, ettei heillä riitä motivaatiota lähteä opiskelemaan kieliä ja tietokoneen käyttöä ennen gerontologian opintoja tai niiden aikana. Tärkeintä olisi kuitenkin, että heillä olisi tieto opiskelua tukevien opintojen tarjonnasta.

Avoin yliopisto nähdään paikkana, joka tarjoaa monipuolisen opiskeluympäristön ja etäopiskeluineen se tarjoaa opiskelumuodon, joka mahdollistaa työn ohessa opiskelun. Etäopiskelun ohella ollaan kiinnostuneita lähiopetuksesta, jonka yhteydessä saadaan tukea muilta opiskelijoilta ja opettajilta. Kimin ym. (2004) ja

Yenerallin (2003) tutkimusten tuloksissa nousi myös esille sosiaalisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunteen tärkeys, vaikka ensisijaisena koettiin uuden tiedon hankkiminen. Yhteiset kokoontumiset mm. videoluennolle koetaan hyödylliseksi, mutta erilaisilta teknisiltä opetusmuodoilta halutaan toimivuutta opiskeluiden onnistumisen edellytyksenä. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan avoimeen yliopistoon ollaan organisaationa tyytyväisiä, mutta parantaakseen toimivuuttaan, sen on otettava huomioon entistä enemmän tekninen toimivuus ja opiskelijoiden tarve sosiaaliseen kontaktiin. Monelle opiskelijalle etäopiskelu on opintojen edellytys, mutta he kokevat sen yksinäiseksi. Morganin (2006) tutkimuksen mukaan etäopiskelijat, jotka olivat jatkuvassa yhteydessä opettajaansa, tunsivat olevansa läheisempiä opettajansa kanssa kuin osallistuessaan perinteiseen lähiopetukseen. He myös kokivat olevansa motivoituneimpia opiskeluun tämän läheisen yhteydenpidon ansiosta. Nimenomaan säännöllinen, henkilökohtainen yhteydenpito sähköpostilla voisi vähentää yksinäisyyden tunnetta.

7.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen tulosten muodostaessa kuvauskategoriajärjestelmän valittiin luotettavuuden arviointiin Larssonin (1994) viisiosainen kriteeristö, joka on osa suurempaan tutkimuksen laadun arvioimisen teoriaa. Kriteeristö on ruotsinkielinen ja tässä työssä käytettiin Pesson (2004, 128-129) suomennoksia kriteereiden termeistä. Larsson (1994) jakaa tutkimuksen luotettavuuden validiteettikriteerit viiteen osaan: keskustelukriteereihin, heuristiseen arvoon, empiiriseen ankkurointiin, konsistenssiin ja käytännöllisyyden kriteereihin. **Keskustelukriteerillä** Larsson tarkoittaa sitä, kuinka tutkimus on toteutettu, kuinka analyysivaihe on suoritettu ja minkälaisia ongelmakohtia tutkimuksessa on. Tässä tutkimuksessa on kerrottu, kuinka ja minkälaisissa olosuhteissa aineiston keruu on tapahtunut ja kuinka analyysi on edennyt vaiheittain. Aineistonkeruun aikana kolmessa haastattelussa keskustelu katkesi perheenjäsenen saapuessa paikalle. Kuten aikaisemmin on todettu, nämä keskeytykset eivät olleet merkityksellisiä haastatteluiden lopputuloksen kannalta. Perheenjäsenten kuuloetäisyydellä oleminen ei myöskään häirinnyt haastateltavia ja heidän avoimuuttaan kertoa kokemuksistaan. Yksi haastatteluista tehtiin haastateltavan valitsemassa julkisessa tilassa, jossa muiden lähellä olevien ihmisten

läsnäolo saattoi vaikuttaa haastateltavan avoimuuteen kertoa kokemuksistaan. Haastatteluiden jälkeen tutkija piti haastattelupäiväkirjaa erottaakseen omat kokemuksensa haastateltavien kokemuksista.

Heuristisella arvolla Larsson (1994) tarkoittaa tutkimuksen tuottamaa uutta tietoa tai uutta näkökulmaa jo olevaan tietoon. Tässä tutkimuksessa merkittäväntä on tieto ikääntyvien aikuisopiskelijoiden kokemuksista liittyen opiskelunvalmiuksiinsa. Heidän kokemukseensa puutteellisista tietotekniikka- tai kielitaidoista, jotka ovat hidaste tai jopa este opiskelulle tai niiden etenemiselle.

Larsson (1994) puhuu **empiirisestä ankkuroinnista**, jolla tarkoitetaan todellisuuden ja tulkinnan suhdetta. Voidaan puhua uskottavuudesta, jolla tutkija on pystynyt kertomaan, kuinka tutkittavat todella ymmärtävät ja kokevat asian. Tässä tutkimuksessa tutkijan oma tausta gerontologian opiskelijana avoimessa yliopistossa on auttanut samaistumaan haastateltaviin ja heidän tilanteeseensa. Haastattelupäiväkirjan avulla on kuitenkin pystytty pitämään tutkijan omat kokemukset erillään haastateltavien kokemuksista. Analyysivaiheessa on edetty vaihe vaiheelta, jotka on kuvattu tarkasti. Kuvauskategoriajärjestelmän luominen on monimutkainen prosessi ja yksittäisten lauseiden tulkinta ja sijoittaminen eri kategorioihin vaatii jokaisen haastattelun sisällöllistä ja haastattelutilanteen tuntemista. Tässä tutkimuksessa tutkija itse haastatteli kaikki haastateltavat, jolla on pystytty parantamaan todellisuuden ja tulkinnan suhdetta.

Konsistenssi eli osien ja kokonaisuuksien yhteys on Larssonin (1994) mukaan hermeneutiikan ydin, jossa tulkinta muodostuu osien ja kokonaisuuden välisestä yhteydestä. Tässä tutkimuksessa analyysissä muodostuneet viisi pääkategoriaa muodostavat yhdessä kokonaisuuden ikääntyvän aikuisopiskelijan näkemyksistä opiskelusta avoimessa yliopistossa.

Käytännöllisyyden kriteerillä Larsson (1994) tarkoittaa tutkimuksen tulosten hyödyntämistä käytännössä. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää ymmärryksen lisäämiseksi ikääntyvästä aikuisopiskelijasta ja hänen kokemuksistaan opiskelusta. Laadullisen tutkimuksen tulokset eivät ole yleistettävissä, mutta niitä

voidaan kuitenkin käyttää gerontologian ulkopuolellakin yleisen ymmärryksen lisäämiseen kehitettäessä avointa yliopistoa.

7.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisyys sisältää lukuisia tutkimuksen luonteesta riippuvia tekijöitä, jotka voidaan keskeisesti jakaa tiedon hankintaan ja käyttöön liittyviin ongelmiin kuten tutkimuslupaan, aineiston keruuseen, tutkimuskohteen hyväksikäyttöön, osallistumiseen ja tutkimuksesta tiedottamiseen. Jokaisessa tutkimuksessa joudutaan tekemään lukuisia päätöksiä, jolloin tutkimusetiikkaa joudutaan miettimään joka kerta uudelleen. (Eskola ja Suoranta, 1998, 52.)

Tässä tutkimuksessa tutkimukseen osallistuville kerrottiin tutkimuksesta haastattelupyynnön (liite 1) muodossa ja suullisesti ennen haastattelua. Heitä pyydettiin allekirjoittamaan suostumus (liite 3). Aineistonkeruu suoritettiin nimettömänä ja nauhoitetut haastattelut tuhottiin analyysin valmistuttua. Litteroidusta tekstistä ei ilmene kenenkään haastateltavan henkilötietoja.

Tutkimuksen tulokset julkaistaan pro-gradu tutkielmana Jyväskylän yliopiston kirjaston verkkosivuilla.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena on kehittää aikuisten gerontologian opiskelua avoimessa yliopistossa ymmärtämällä ikääntyvän avoimen yliopiston aikuisopiskelijan käsityksiä gerontologian opiskelusta. Opiskelijoille on tärkeää gerontologian opiskelussa uusi tieto, jota he voivat hyödyntää työssään. Opiskelu avoimessa yliopistossa koetaan mahdollisuudeksi. Avoimen yliopiston ilmapiiri koetaan opiskelua tukevaksi. Monille opiskelussa on tärkeää elinikäinen oppiminen. Tulosten pohjalta voidaan sanoa, että avoin yliopisto on löytänyt paikkansa gerontologian opintojen tarjoajana. Opintojen suorittamistavoilta toivotaan entistä enemmän lähiopetusta, mutta toisaalta nykyinen monimuoto-opiskelu etäopiskeluineen koetaan kuitenkin opintojen mahdollistavana tekijänä.

Tutkimuksessa tuli esille, että moni opiskelija on lähtenyt opiskelemaan gerontologiaa, koska kokee tarvitsevansa uutta tietotaitoa työssään. Tästä huolimatta hyvin harvalla opiskelijalla työnantaja osallistui kustannuksiin tai mahdollisti työajan käytön opiskeluun. Tutkimuksen tuloksen perusteella työnantajat voisivat osallistua aktiivisimmin työntekijöiden vapaaehtoiseen kouluttautumiseen. Vaikka opiskelun motivaationa yleensä on myös henkilökohtainen kiinnostus alasta, niin monesti tietoa tullaan hyödyntämään nykyisellä työpaikalla. Olisikin aiheellista, että työnantaja osallistuisi esimerkiksi työntekijän opiskelukustannuksiin. Ongelmana on opiskelijoiden työskentely pääsääntöisesti julkisella terveydenhuoltosektorilla, jossa kustannuksia yritetään jatkuvasti leikata. Vaihtoehtona voisi olla valtiovallan mukaantulo ja oman ammattitaidon lisäämisen kustannusten vähennyskelpoisuuden huomioiminen esimerkiksi verotuksessa.

Ikääntyvien aikuisopiskelijoiden mukaan gerontologian opiskelu avoimessa yliopistossa oli haasteellista johtuen puutteellisista tietotekniikan sekä suomen ja englannin kielen taidoista. Haasteellisuutta lisäsi ajan riittämättömyys ja etäopiskelun aiheuttama yksinäisyys. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella ehdotan, että avoin yliopisto kehittää opiskelua tukevien aineiden kuten englanninkielen opetuksen tiedottamista uusille opiskelijoille. Avoimen yliopiston joustavuus suoritusten vastaanottamisessa ja toiminta venyneiden opiskelijoiden jatkamiseen kannustamisessa koettiin positiivisena ja opintoja edistävänä tekijänä. Avoimen yliopiston tulee myös jatkossa muistaa aikuisopiskelijoiden erilaiset elämäntilanteet olemalla edelleen joustava suoritusten vastaanottamisessa. Etäopiskelu on monelle opiskelijalle ainoa mahdollisuus suorittaa gerontologian opintoja. Etäopiskelun opiskelijoille aiheuttamaan yksinäisyyden tunteeseen tuleekin jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota lisäämällä opettajien yhteydenpitoa opiskelijoihin ja luomalla esimerkiksi verkkopohjaisia foorumeita opiskelijoille yhteyden pitämiseksi toisiinsa.

Elinikäisen oppimisen näkökulmasta katsottuna aikuisopiskeluun liittyvää tutkimusta tulisi lisätä erityisesti ikääntyvien aikuisopiskelijoiden parissa. Ikääntyvien säilyminen työelämässä on työvoimapulan aikana tärkeää. Työn muuttuviin vaatimuksiin vastaaminen edellyttää työntekijöiden lisäkouluttautumista. Tulisikin lisätä tutkimusta

vanhempien työkäisten, yli 50-vuotiaiden parissa, jotta saataisiin tietoa ikääntyvien ihmisten oppimisen erityistarpeista ja heidän opiskelukokemuksistaan.

Tämän tutkimuksen tulosten mukaan opiskelun aloittamiseen liittyy vahvasti sekä oma kiinnostus että työelämän vaatimukset. Tulevaisuudessa voisi tutkia myös sitä, miten avoimessa yliopistossa suoritettu opintokokonaisuus muuttaa ikääntyneen työntekijän työnkuvaa tai vaikuttaa oman ammattitaidon kokemiseen? Tai miten mahdolliset työn muutokset opintojen päättymisen jälkeen vastaavat niitä odotuksia, joita opiskelijoilla ja työnantajilla on ollut ennen opintoja?

LÄHTEET:

Aittola T. Aikuisten oppiminen arkielämän ympäristöissä. Teoksessa Sallila P. ja Vaherva T. (toim.) Arkipäivän oppiminen. Aikuiskasvatuksen 39. vuosikirja. Saarijärvi: BTJ Kirjastopalvelu Oy, 1998: 59-89.

Antikainen A. Kansainvälinen vertailu elinikäisestä oppimisesta. Teoksessa E. Heikkinen ja J. Tuomi (toim.) Suomalainen elämäntulkku. Vantaa: Tammi, 2001: 99-125.

Asplund R. Osaamisen taloudellinen arvo. Teoksessa Heino P. ja Westermarck H. (toim.) Studia Generalia Ikääntyminen ja Oppiminen. Helsinki: Yliopistopaino, 1999: 21-34.

Avoin yliopisto Suomessa. Valtakunnallinen strategia 2004-2010. [www-dokumentti] [viitattu 22.1.2008] <http://www.avoinyliopisto.fi/fi-FI/AvoinOpetus/2003>.

Blomqvist I., Ruuskanen T., Niemi H. & Nyssönen E. Osallistuminen aikuiskoulutukseen. Aikuiskoulutustutkimus 2000. Helsinki: Tilastokeskus, 2002.

Boulton-Lewis G.M., Buys L. & Lovie-Kitchin J. Learning and active aging. Educational gerontology, 2006;32:271-282.

Chou K-L. Interest in formal learning among soon-to-be-aged adults in Hong Kong. Educational gerontology, 2003;29:723-737.

Cusack S. ja Thompson W. Mental Fitness for life: Assessing the impact of 8-week mental fitness program on healthy ageing. Educational gerontology, 2003;29:393-403.

Eskola J. ja Suoranta J. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy. 2003.

Eskola J. ja Suoranta J. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy. 1998.

Gelpe E. Lifelong education. Concept and aim. Teoksessa Jarvis P. ja Griffin C. (toim.) Adult and continuing education. Major themes in education. Lontoo: Routledge, 2003:250-285.

Heikkinen E. Tutkimuskohde, tutkimusmenetelmät, teorianmuodostus. Teoksessa Heikkinen E. ja Rantanen T. (toim.) Gerontologia. Tampere: Tammer-Paino Oy, 2003:14-23.

Henry G.T. ja Basile K.C. Understanding the decision to participate in formal adult education. Adult education quarterly 1994;44:64-82.

Herno M. ja Laitinen M. Aikuisopiskelijan tuki ja ohjaus. Teoksessa Kosunen T., Jouttimäki S., Nisula E-L. ja Nurminen E. (toim.) Avoin Yliopisto – sivistystä, osaamista ja tasa-arvoa. Helsinki: Gaudeamus, 2007: 199-210.

Honkonen R. ja Kallioniemi V. Elinikäisen oppijan narratiivit: aikuiskoulutus elämän kuteena. Aikuiskasvatus 1998;4:291-302.

Jarvis P. Adult education and lifelong learning. Lontoo: RoutledgeFarmer, 2004.

Jauhiainen A., Nori H. ja Alho-Malmelin M. Various Portraits of Finnish Open University Students. Scandinavian Journal of Educational Research 2007;51: 23-39.

Jauhiainen A. ja Alho-Malmelin M. Aikuisopiskelu – uskonasiako? Aikuiskasvatus 2003;1:37-48.

Jokinen E. ja Luoma-Keturi N. Elinikäisestä oppimisesta välineitä itsensä toteuttamiseen työelämässä. Teoksessa Mäkinen J., Olkinuora E., Rinne R. ja Suikkanen A. (toim.) Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy, 2006: 61-73.

Jyväskylän kesäyliopisto. Univeristy of the third age in Jyväskylä. 28.6.2005 [www-dokumentti] [viitattu 16.6.2008] <http://kesayo.jyu.fi/ikaantyyvienyliopisto/en>

Jyväskylän yliopisto avoin yliopisto. Gerontologian monitieteinen perusopintokokonaisuus. [www-dokumentti] [viitattu 30.12.2007] http://www.avoin.jyu.fi/Members/peheinin/testipete/backup/gerontologia/perusopinnot/index_html/?searchterm=tenttiminen

Kim A. ja Merriam S. Motivation for learning among older adults in a learning in retirement institute. Educational gerontology 2004;30:441-455.

Larsson S. Om kvalitetskriterier i kvalitativa studier. Teoksessa B. Starrin och P-G. Svensson (red.) Kvalitativ metod och vetenskapsteori. Lund: Studentlitteratur, 1994:163-189.

Laukkanen R. Elinikäisen oppimisen toteutuminen on hyvinvoinnin edellytys. Aikuiskasvatus 21, 2001;178-179.

Leinonen M. Elämänlaajuinen oppiminen ja eurooppalaisen kasvatuksen perinne. Näkökulmia koulutusajattelun ja –politiikan historiaan Thomas Moren ja Johan Amos Comeniuksen ajattelun pohjalta. Teoksessa Sallila P. (toim.) Elämänlaajuinen oppiminen ja aikuiskasvatus. Aikuiskasvatuksen 44. vuosikirja. Vantaa: Kansanvalistusseura, 2003:17-48.

Livingstone D. NALL Working Papers. Annotated Bibliography of Studies Based on Data from the Research Network on New Approaches to Lifelong Learning, 2006.[www-dokumentti] [viitattu 24.5.2008] <http://www.oise.utoronto.ca/depts/sese/csew/nall/index.htm>

Lowe J. ja Gayle V. Exploring the work/life/study balance: the experience of higher education students in a Scottish further education college. *Journal of further and higher education* 2007;31:225-238.

Marton F. Phenomenography: A Research Approach to Investigating Different Understandings of Reality. Teoksessa Sherman R. ja Webb R. (toim.) *Qualitative Research in Education: Focus and Methods*, 1988:141-161.

Marton F. Phenomenography – Describing conceptions of the world around us. *Instructional Science*, 1981;10:177-200.

Moore E. Aikuiskoulutukseen osallistumattomuus on myös rationaalista. *Aikuiskasvatus* 2004;3:206-212.

Morgan J. Learner and teacher electronic relations: Experiences of one distance learning health studies programme. *European Journal of Open, Distance and E-learning*. 2006 [www-dokumentti] [viitattu 10.4.2008] http://www.eurodl.org/materials/contrib/2006/Jane_Morgan.htm

Opetusministeriö Koulutus ja tutkimus vuosina 1999-2004. Kehittämissuunnitelma. Helsinki: Edita, 2000.

Otala L. Oppimisen etu – kilpailukykyä muutoksessa. Porvoo: WS Bookwell Oy, 2002.

Paloniemi S. Myöhäismodernissa ikänormit murtuvat – ikä on itsestä kiinni. *Aikuiskasvatus* 2003;3:193-202.

Pesso K. Terveystieteiden viitekehys tutkimuskohteena. Väitöskirja. Tampereen yliopisto, 2004.

Philibert M. Contemplating the development of universities of the third age. Teoksessa *Adult and continuing education. Major themes in education*. Lontoo: Routledge, 2003:361-369.

Pikkarainen A. Ikääntyvien yliopiston opiskelijoiden antamat merkitykset opiskelulle. *Aikuiskasvatus* 2002;1: 29-37.

Rinne R. ja Jauhiainen A. Ikääntyneet sukupolvet, koulutuksen merkitys ja tietoyhteiskunta. Teoksessa Mäkinen J., Olkinuora E., Rinne R. ja Suikkanen A. (toim.) *Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen*. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy, 2006:175-196.

Rinne R., Jauhiainen A., Tuomisto H., Alho-Malmelin M., Halttunen N. & Lehtonen K. Avoimen yliopiston opiskelija kokovartalokuvasta eriytyneisiin muotokuviin. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden laitos, 2003.

Rinne R. & Salmi E. Oppimisen uusi järjestys. Tampere: Vastapaino, 1998

Ruoholinna T. Teoksessa Mäkinen J., Olkinuora E., Rinne R. ja Suikkanen A. (toim.) Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy, 2006:155-174.

Svensson T., Pitkänen M., Ingebretsen R., Scheel H. & Ruth J-E. Vuxenutbildning för de äldre i Norden. Kööpenhamina: Nordisk Ministerråd, 1998.

Tikkanen T. Elinikäinen oppiminen – elämänhallintaa ja ihmisenä kasvua. Teoksessa E. Heikkinen ja T. Rantanen (toim.) Gerontologia. Tampere: Kustannus Oy Duodecim, 2003:408-417.

Tilastokeskus. Aikuiskoulutustutkimus 2006 ennakkotiedot. [www-dokumentti] 21.5.2007. [viitattu 24.5.2008]
http://www.stat.fi/til/aku/2006/01/aku_2006_01_2007-05-21_tau_001_fi.html

Tuomisto J. Elinikäisen oppimisen toinen sukupolvi – unohtuiko jotain? Teoksessa Sallila P. Elämänlaajuinen oppiminen ja aikuiskasvatus. Aikuiskasvatuksen 44. vuosikirja. Vantaa: Kansanvalistusseura, 2003:49-83.

Tuomisto J. Arkipäiväoppiminen aikuiskasvatuksen ja elinikäisen oppimisen kontekstissa. Teoksessa Sallila P. ja Vaherva T.(toim.) Arkipäivän oppiminen. Aikuiskasvatuksen 39. vuosikirja. Saarijärvi: BTJ Kirjastopalvelu Oy, 1998:30-58.

Yenerall J. Education an ageing society: The university of third age in Finland. Educational gerontology, 2003;29:703-716.

Haastattelu pyyntö

Elinikäinen oppiminen

Olen gerontologian opiskelija Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitoksella. Teen pro-gradu -työtäni elinikäisestä oppimisesta ja syistä, jotka innostavat tai kannustavat siihen. Tutkimukseen etsin 50-vuotta täyttäneitä työssäkäyviä henkilöitä.

Tutkimusaineiston kokoon haastatteluiden avulla, jotka tehdään tammikuussa 2008. Haastattelu kestää noin tunnin verran. Sen ajankohta ja paikka voidaan sopia jokaisen haastateltavan kanssa erikseen.

Haastattelussa esille tulleet asiat raportoidaan pro gradu -työssä tavalla, jossa tutkittavia tai muita haastattelussa mainittuja yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa. Haastattelu kirjataan tekstitiedostoksi ja siinä yhteydessä henkilönimet muutetaan peitenimiksi.

Tutkimuksen päätyttyä äänitallenne ja haastateltavien nimi- ja osoitetiedot hävitetään. Haastatteluista kirjatut tekstitiedostot voidaan arkistoida mahdollista myöhempää tutkimusta varten ilman tunnistetietoja.

Mikäli olisit kiinnostunut osallistumaan tutkimukseen, pyydän sinua ottamaan yhteyttä minuun, joka puhelimitse tai sähköpostilla.

Yhteydenottoasi odottaen, lämpimästi kiittäen ja hyvää joulua toivottaen

Tiina Nurminen
040-7246979
nurminentiina@kolumbus.fi

Taustatiedot

Ikä: _____

Peruskoulutus:

- Kansakoulu / peruskoulu
- Keskikoulu
- Lukio

Ammatillinen koulutus:

- Ei ollenkaan
- 2.aste / ammattikoulu
- Opisto-aste
- Yliopisto / korkeakoulu

Nykyinen
ammattisi: _____

—

Työkokemuksesi vuosina nykyisessä
ammattissa: _____

Missä työyhteisöissä olet ollut töissä valmistumisen
jälkeen? _____

Oletko opiskellut gerontologiaa aikaisemmin?

Kyllä,
missä? _____

En

Oletko opiskellut avoimessa yliopistossa aikaisemmin?

Kyllä, mitä ja missä?

En

SUOSTUMUS

Suostun tietojeni käyttämiseen Tiina Nurmisen tekemässä tutkimuksessa, jonka tarkoituksena on ymmärtää miten aikuiset kokevat avoimessa yliopistossa opiskelun. Tutkimus on osa pro-gradu työtä, joka tehdään Jyväskylän yliopiston terveystieteiden laitokselle.

Tutkimuksen toteuttaja on sitoutunut tuhoamaan sekä nauhoitetut haastattelut työn julkaisun jälkeen että raportoimaan tutkimuksen tulokset niin, että haastateltujen henkilöllisyys ei paljastu.

Paikka

Aika

Haastateltavan allekirjoitus

Kiitos luottamuksesta.

Yhteystiedot:

Tiina Nurminen
nurminentiina@kolumbus.fi
040-7246979

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoriat
<p>Monipuolinen oppimisympäristö Tärkeää, että voi valita suoritustavan Monimuoto-opiskelu sopii työn oheen Opiskelun laajuus yllättänyt Osallistuminen lähiopetukseen kallista Aikaisemmin jo tarve vastaavalle oppimismallille Voi kokeilla eri suoritusmuotoja</p>	Monipuoliset opiskelumenetelmät
<p>Mielenkiintoista opiskelua Mielekäs kokemus Kiinnostus Lukupiirin toimivuus ja mielenkiintoisuus Verkko-opiskelun mielenkiintoisuus Innostus</p>	Opiskelu on mielenkiintoista
<p>Opiskelu on itsenäistä Pitää yksin tekemisestä ja asioihin paneutumisesta Opiskelusta ei haeta mitään sosiaalista puolta Omaan tahtiin tekeminen sopii ilman yhteisiä aikatauluja Lukujärjestyksen avulla pysyy tavoitteissaan</p>	Opiskelu on itsenäistä
<p>Läsnäolotonta opiskelua Läsnäolo-opetukseen osallistuminen ei onnistu Etäopiskelu onnistuu, kun itsellä on aikaa Etäopiskelua tukeva monimuoto-opiskelumalli tukee opiskelua Etäopiskelu sopii perusopintoihin</p>	Etäopiskelu mahdollistaa opiskelun
<p>Tavoitteellinen opiskelu Kiinnostus syventäviin opintoihin Arvosanan ja maisterin tutkinnon suorittaminen tulevaisuudessa Mahdollisesti aineopintoihin</p>	Opiskelu on tavoitteellista
<p>Työstä johtuva aikapula Liian perusteellinen Muu elämä vie aikaa opiskelulta Tehtävien teossa aikataulut, joissa on vaikea pysyä Elämäntilanne mahdollistaa opiskelun Opinnot ovat venyneet Aikataulullisesti vapaata opiskelua Ajan ollessa tiukalla, opiskeluista voi ottaa vapaata Opiskelu vie aikaa</p>	Ajan riittävyys
<p>Englannin ja äidinkielen taidot ovat vajaita Tietokoneen ja eri ohjelmien käyttö on haastavaa Yliopiston työskentelytapojen oppiminen kestää Opinto-oppaan ja tehtävien ohjeistuksen ymmärtäminen on vaikeaa Koneen käyttö on kivaa Vanhempana opiskelu on helpompaa Ikä ei ole este Yllättynyt hyvästä suoriutumisesta Pelko suoriutumisesta</p>	Opiskeluvalmiudet
<p>Hyvää tiedotusta Hyvä organisointi Ystävällinen kohtelu Yhteydenpito toimii sähköpostilla Tutustuminen opettajiin mahdollistaa yhteydenoton aina Kannustetaan jatkamaan ilman aikarajoja Tunne opiskelusta Jyväskylän yliopistossa Organisoituminen on ollut helppoa</p>	Toimiva avoin yliopisto

<p>Avoin yliopisto mahdollistaa kynnyksettömän opiskelun Avoin yliopisto on tärkeä elinikäisen oppimisen kannalta Avoin on hyvä paikka, jossa voi opiskella rauhassa etänä. Yliopistomaailma on yllättänyt avoimuudellaan. Opiskelu on helppoa. Korpissa ja verkkotallenteissa on ollut teknisiä ongelmia.</p>	
<p>Tehtävät ovat työläitä Pisteiden suorittaminen on työlästä, mutta aiheuttaa tyytyväisyyttä, kun suoritettu Yksin opiskelu on työläämpää kuin luennot Tenttiminen helpompaa kuin etätehtävät Alku oli vaikeaa</p>	Opiskelu on työlästä
<p>Uuden tiedon saanti kiinnostaa Opinnoista tietoa työhön Gerontologiassa on tärkeää tieto vanhuksesta ja sairauksista Opiskelu on lisännyt yleistä mielenkiintoa asioihin Halu muuttaa ikääntyneiden asioita paremmaksi ja mukavammaksi Mielenkiintoista opiskelua, jota voi peilata omiin läheisiin ihmisiin</p>	Uusi tieto gerontologiasta
<p>Itsensä kehittäminen työpaikan turvaamiseksi Asiantuntijuuden lisääminen Pakko päivittää tietojaan Varasuunnitelma Lisää työskentelymahdollisuuksia</p>	Työelämässä säilyminen
<p>Pitkäaikainen kiinnostus Gerontologian monimuotoisuus kiehtoo Kiinnostus vanhustyössä Kiinnostuminen edellisten opintojen myötä Mielenkiintoinen aihe Innostus Opiskelu omasta tahdosta</p>	Kiinnostus gerontologiasta
<p>Opiskelu jatkuu tulevaisuudessakin Opiskelu on harrastus Gerontologian opiskelu löytyi sattumalta Ikuinen opiskelija Halu opiskella Koko työelämän ajan opiskellut Opiskelu omaksi iloksi</p>	Opiskelu on elämäntapa
<p>Opiskelun avulla muutosta työhön Tulevaisuudessa enemmän senioreiden kanssa tekemisissä Opiskelusta into työhön</p>	Halu muuttaa nykyistä työnkuvaa
<p>Läsnäolo on tärkeää Ryhmässä opiskelu on antoisaa Muiden tapaaminen on tärkeää Ryhmästä tukea opiskeluun Luennot tukevat opiskelua Tarve tutor-tilaisuuksiin Yhteys muihin Verkossakin tutustuu ja pystyy keskustelemaan Ihmisten erilaiset taustat antavat erilaisia näkökantoja</p>	Muista opiskelijoista tukea opiskeluun.
<p>Lähiopetuksen järjestämisen vaikeus Järjestelyjen tekninen toimimattomuus Oltava asiantuntijoita Osallistujien panostus tärkeää lukupiirissä</p>	Opetuksen toteutuksen on toimittava

<p>Kannustava ilmapiiri Aina voi kysyä ja saada tukea Kannustusta opintojen jatkamiseen Johdantoluennot helpottaa itsenäistä opiskelua Käytännön asioihin on ollut apua tarjolla Opiskelu avoimessa on mukavaa</p>	<p>Opiskeluilmapiiri</p>
<p>Junamatkan voi käyttää muistiinpanojen tekemiseen juuri opitusta Jyväskylä on tuttu paikka Jyväskylässä käy samalla kylässä Jyväskylään matkustaminen onnistuu hyvin Etäisyys Jyväskylään ei haittaa</p>	<p>Siirtymä opiskelupaikkakunnalle ongelmatonta</p>
<p>Opiskelu on yksinäistä Ei aikaa tutustua muihin opiskelijoihin Kasvotuttuja Vaikeus löytää samasta kiinnostuneita, joiden kanssa keskustella</p>	<p>Opiskelu on yksinäistä</p>
<p>Työkaveri innosti opiskelemaan Tiedon vienti työpaikalle Työnantaja on tietoinen opiskelusta Omalla ajalla, mutta työnantajan maksama kurssi Työnantaja maksaa osan Opintojen yhdistäminen työhön liittyvään koulukseen Työn ohessa opiskelua ei saa olla liian rankkaa Opiskeluiden vuoksi säästyy työpaikan koulutuksilta Ei puhu opiskelusta työpaikalla</p>	<p>Työn ja opiskelun sekoittuminen</p>
<p>Opiskelu on lähtöisin omasta kiinnostuksesta, mutta hyöty on myös työhän liittyvää Opiskelu on lähtöisin työstä, mutta muutenkin kiinnostavaa Aikaisemmat opinnot innostivat jatkamaan gerontologiaa Opiskelusta hyötyä ja tukea muihin elämän asioihin ja päinvastoin Työ ja opiskelu tukevat toisiaan Työhistoria vanhustyössä innosti gerontologian opiskeluun</p>	<p>Työ opiskelun motivaationa</p>

Haastateltavien taustatiedot

Liite 5

Ikä	Peruskoulu-	Ammatillinen	Nykyinen ammatti	Työkokemus	Missä työyhteisöissä työskennellyt?	Opiskellut	Opiskellut	Mitä?	Missä?
	tus	koulutus		vuosina		aikaisemmin	avoimessa		
						gerontologiaa?	yliopistossa		
							aikaisemmin?		
56	Kansakoulu	2. aste	Perushoitaja	19	Vanhainkoti	Ei	Kyllä	Psykologia, Ergonomia	HKI, Kuopio
55	Lukio	Opisto-aste	Erikoissairaan- hoitaja	17	Diakonissalaitos, Diacor	Kyllä, JKL avoin	Kyllä	Gerontologia	JKL
52	Lukio	2. aste	Hoitaja	15	Kaupungin sos. toimi, yksityinen	Ei	Ei	-	-
61	Lukio	Yliopisto/ korkeakoulu	Liikuttamis vapaaehtois- projekti	9	Taloudellinen tutk.keskus, Suomen pankki, Amsterdamin VO	Kyllä, Lahden AMK	Ei	-	-
50	Lukio	Yliopisto/ korkeakoulu	Ter.huollon opettaja	13	Sairaanhoitaja ja opettaja	Ei	Kyllä	Hoitotieteen perusopinnot	Mikkeli
54	Lukio	2. aste	Perushoitaja	34	Kotihoidossa, laitoshoidossa, hoitokodeissa	Ei	Ei	-	-
55	Lukio	Yliopisto/ korkeakoulu	Projektikoordi- naattori	3	Johtaja, opettaja, projektikoordinaattori.	Ei	Ei	-	-
53	Lukio	Opisto-aste	Osastonhoitaja	3	Kouluterv.hoito, neuvola, kotihoito	Kyllä, Kymenlaakson kesäyliopisto	Kyllä	Terveystaloustiede	-
50	Lukio	AMK	Kuntoutus- suunnittelija	6	Fysioterapeuttina	Ei	Kyllä	Liikuntalääketiede perusopinnot	Tampere
49	Lukio	Opisto-aste	Kouluttaja	4	Jyvälän settlementti, Mandalatalo, kansalaisopisto	Ei	Ei	-	-